

VIII. Universitetets videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Universitetsbibliotheket i 1888—89.

(Universitetsbibliothekar S. Birket Smith.)

Bibliotheket var i det akademiske Aar 1888—89 aabent for Publikum i 265 Dage. Udlaan fandt dog kun Sted i 261 Dage, idet det som sædvanlig standsede nogle Dage før Julen. Der udlaantes 19216 Bind (mod 15893 Laanebeviser), medens der i Læseværelserne fremtoges 22318 Bind til 9981 Besøgende.

Med Hensyn til Bibliothekets Benyttelse i de enkelte Maaneder stiller Forholdet sig, som det vil ses af følgende Oversigt:

Læseværelserne.

	Dagens Antal.	Besøgende.	Fremtagne Bind.
September	25	905	1952
Oktober	27	1254	2568
November.....	24	1055	1970
December.....	19	770	1722
Januar	25	844	2228
Februar	24	909	2270
Marts	26	1003	2278
April	21	776	1710
Maj.....	25	903	1814
Juni	22	664	1563
Juli	19	620	1549
August....	8	278	694

Udlaanet.

	Dagens Antal.	Besøgende.	Fremtagne Bind.
September	25	1467	1753
Oktober	27	1754	2075
November.....	24	1469	1758
December.....	15	803	970
Januar	25	1718	2148
Februar	24	1557	1868
Marts.....	26	1642	2003
April	21	1444	1714
Maj	25	1385	1635
Juni.....	22	1107	1319
Juli	19	996	1270
August.....	8	551	703

— Bogsamlingen forøgedes som sædvanlig dels gennem den befalede Aflevering af dansk Literatur, dels gennem Indkjøb, Udvexling med fremmede Universiteter og Gaver. Af de sidste kunne særlig fremhæves: 1) En stor Mængde, mest lærde periodiske Skrifter, afgivne til Bibliotheket af det kgl. danske Videnskabernes Selskab, i Lighed med, hvad der i en længere Aarrække har fundet Sted. 2) 484 Bind, mest af juridisk, politisk og historisk Indhold,

skjænkede af Gehejmeetatsraad, Dr. jur. A. F. Krieger, i Fortsættelse af mange tidligere Gaver af lignende Art 3) En Række medicinske Værker, skjænkede af Forfatteren, Dr. Ad. Burggræve i Gent. 4) Alt det udkomne (30 Bind, med Løfte om Fortsættelse) af »La Lumière Électrique. Journal universel d'électricité hebdomadaire«, skjænket af Kand. H. Rothe i Paris

Desuden modtog Bibliotheket Gaver fra følgende Institutioner, Redaktioner og Enkeltmænd:

Konseilspræsidiat, Udenrigsministeriet, Kultusministeriet, det danske Gesandtskab i Stockholm, det store kgl. Bibliothek, Universitetets zoologiske Museum, det meteorologiske Institut, Bestyrelsen for de danske Statsbaner, Generalstaben, Ingeniørkorpset, Søkort-Arkivet, Kjøbenhavns Politi, Landsbibliotheket i Reykjavik, den danske historiske Forening, det kgl. nordiske Oldskriftselskab, det krigsvidenskabelige Selskab, det philologisk-historiske Samfund, Naturhistorisk Forening, Udvalget for Folkeoplysnings Fremme, Samfundet til Udgivelse af dansk Musik, Cæciliaforeningen, Herloviaersamfundet, Dansk Livsforsikrings-selskab Hafnia, det statistiske Centralbureau i Christiania, den norske historiske Kildeskrittkommission, Universitetsbibliotheket i Christiania, Observatoriet i Christiania, Bergens Museum, Stavanger Touristforening, den kgl. svensk-norske Regjering, Lunds Universitetsbibliothek, Redaktionen af »Nordiskt medicinskt Arkiv«, det kgl. Bibliothek i Berlin, Fraenckel'sche Stiftung i Breslau, l'Académie des Sciences de St. Pétersbourg, die naturforschende Gesellschaft bei der Universität Dorpat, die gelehrte esthnische Gesellschaft zu Dorpat, Industribestyrelsen i Finland, det finske Literaturselskab, Sällskapet för Finlands Geografi, den kgl. nederlandske Regjering, den kgl. storbritanniske Regjering, India Office, the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, the Clinical Society of London, the Pathological Society of London, Ministère de l'Instruction publique i Paris, le Comité international des poids et mesures, Universitetet i Rom, Universitetet i Madrid, det kejserlige japanske Universitet i Tokio, the Royal Society of Canada, the Geological and Nat. Hist. Survey of Canada, the Bureau of Education (Washington), the Surgeon General, U. S. Army (Washington), Universitetet i Nebraska, Universitetet i Californien, the Geological and Nat. Hist. Survey of Minnesota, the Cornell University, the Newberry Library (Chicago), Universitetet i Buenos Aires.

Dr. W. Adersen, Professorinde Barfoed, Cand. mag. C. Blinkenberg, Dr. phil. R. C. Boer (Leiden), Kunsthandler Ernst Bojesen, Hr. H. Boncourt (Dijon), Stud. mag. H. Borries, Professor, Dr. med. L. Brandes, Slotsforvalter, Dr. phil. P. Brock, Justitsraad, Bibliothekar Chr. Bruun, Missionær H. P. Borresen, Direktør G. Carrasco (Argentinske Republik), Pastor E. Christiani, Cand. jur. C. E. Cold, Dr. Abraham Coles (Newark), Cand. mag. W. Dahlerup, Regjerings-Astronom W. Doberck (Hongkong), Pastor A. Fabricius, Dr. D. J. Ferrán (Barcelona), Banechef W. Fridericia, Universitetsboghandler Gad, d'Hrr. Gehe & Co. (Dresden), Professor Dr. Cl. Gertz, fhv. Stiftslæge O. M. Giersing, Boghandler E. Hagerup, Dr. phil. H. J. Hansen, Civilingeniør C. J. Hanssen, P. Hauberg & Comp's. Boghandel, Arkitekturmaler C. Hetsch, Højesteretsadvokat Hindenburg, Grosserer H. Hirschsprung, Cand. theol. Will. Jacobsen, Erkebiskop N. Kalogeras (Athen), Laboratorieførstander J. Kjeldahl, Baron Cl. Kurck (Skaane), Overretssagfører H. F. Larsen, Bibliotheksassistent S. Larsen, Distriktslæge H. A.

Lassen, Skolebestyrer Laursen, Hr. E. Lemoine (Paris), Rev. J. N. Leuker (York, Nordamerika), Dr. A. V. Ljungman (Varekil), Professor, Dr. C. Lütken, Professor, Dr. theol. P. Madsen, Professor, Dr. jur. H. Matzen, Hr. R. Mejborg, Dr. med. C. H. Merriam (Washington), Hr. E. Molee (Dakota), Dr. med. H. Mygind, Stud. jur. Carl Müller, Professor, Dr. Fr. Nielsen, Cand. mag. A. Olrik, Redaktør Fr. Opfer (Kjøge), Cand. mag. P. Pålsson, Direktør Adam Paulsen, Cand. polit. A. Petersen-Studnitz, Frøknerne Rafn, Boghandler C. Rasmussen (Chicago), Musiker Rasmussen, Boghandlerne Reitzel, Stiftsprovst C. Rothe, Bogholder M. Saubrey, Brygger Th. Schiøtz (Odense), Kand. Rud. Schmidt, Dr. John Schmitt (Cincinnati), Bogholder H. Schreier, Hr. L. Selbor (Madrid), Dr. phil. O. Siesbye, Etatsraad, Dr. Jap. Steenstrup, Dr. phil. Will. Sørensen, Pastor P. Tåning, Boghandler A. Thaarup, Professor, Dr. Vilh. Thomsen, Etatsraadinde Thorsen, Hr. C. A. Ulrichs (Aquila), Professor, Dr. J. L. Ussing, Cand. polit. G. L. Wad, Prokurator W. T. Valeur (Herning), Musikhandler C. Warmuth (Christiania), Professor H. Westergaard, Overlærer Volrath Vogt (Christiania), Professor, Dr. A. A. Wolff.

— Under 25de Februar 1889 tilskrev jeg Konsistorium, som følger:

Ved et rent Tilfælde modtog jeg igaar en Efterretning af meget overraskende Art. Den gik ud paa, at det Udvalg, som Folketinget har nedsat over Arkivlovforslaget, har vedtaget at indsætte til anden Behandling et Forslag om, at de danske Dag- og Ugeblade, som hidtil af Bogtrykkerne ere blevne afleverede til Universitetsbibliotheket, i Fremtiden skulle afleveres til de Kredarskiver, som paatænkes oprettede, og at desuden Bibliotheket til disse skal afgive, hvad det iforvejen ejer af den nævnte Literatur. Jeg har ikke havt mindste Anelse om, at Spørgsmaalet om Bibliothekets Aviser vilde blive bragt frem i Anledning af Arkivsagen, og der er altsaa heller ikke, hverken paa den ene eller anden Maade, bleven afæsket mig nogen Erklæring desangaaende. I Virkeligheden kan jeg da ogsaa kun delvis billige det nævnte Forslag. De danske Dag- og Ugeblade sonde sig naturligt i to store Grupper: Provinsaviserne og Hovedstadsaviserne. De første udgjøre en Literatur, som Bibliotheket ikke kan sætte megen Pris paa. De ere for det Meste ubetydelige af Indhold og lidet efterspurgte, men volde dog store Udgifter til Indbinding og indtage saa megen Plads, at det under alle Omstændigheder næsten maatte synes umuligt, selv i en nærmere Fremtid, at kunne vedblive at skaffe Rum til dem indenfor det nuværende Lokales snævre Grænser. Hertil kommer, at det maa synes i høj Grad urimeligt, at der i Hovedstadens to offentlige Bibliotheker opbevares ikke mindre end 3 Exemplarer af disse Aviser, medens de paagjældende Provinser, for hvilke de dog have størst Interesse, ikke indenfor deres eget Omraade eje et eneste Exemplar, eller i det Mindste ikke noget, hvortil der er fri Adgang. For disse Avisers Vedkommende kan jeg derfor ganske tiltræde Forslaget om at udskille dem af Bibliotheket. Men ganske anderledes stiller Sagen sig med Hovedstadsbladene. Selv om der blandt disse findes baade mindre og mere betydelige, udgjøre de dog som Helhed et overordentlig vigtigt, ja uundværligt Apparat for Tidshistorien, for Kundskaben om det aandelige Liv i Fædrelandet, og de slutte sig derved saa nøje til Bibliothekets andre Samlinger af trykt dansk Literatur, at jeg ikke kan tænke mig, hvorledes Bibliotheket skulde kunne forsvare at afgive dem til en anden Institution. Heller ikke indser jeg, naar det dog under alle Omstændig-

heder er Meningen, at disse Aviser vedblivende skulle opbevares i Hovedstaden (eller dens umiddelbare Nærhed), hvorfor de skulle fjernes fra et Sted, hvor de høre hjemme, og hvor det læsende Publikum i lange Tider har været vant til at søge dem, for at flyttes hen i Omgivelser, som de ikke ret passe til. Thi Aviser og Arkivsager have jo i og for sig kun Lidet tilfælles, og naar man for Provinsernes Vedkommende tilsigter at samle begge Dele i et og samme Lokale, har dette dog sikkert nærmest sin Grund i, at der til Arkiverne under alle Omstændigheder maatte opføres nye Bygninger, som da tillige let kunde indrettes til at optage de ellers ikke let anbringelige Aviser. Naturligvis indtage ogsaa Hovedstadsbladene en meget betydelig Plads i Universitetsbibliotheket, men forhaabentlig vil der dog endnu i en Aarrække kunne skaffes Plads til dem, og saa meget mere, som vi jo nu have Udsigt til at faa lidt Luft ved Bortflytningen af Provinsaviserne. Men selv naar den Tid engang kommer, da Pladsen i det nuværende Lokale virkelig ikke længere strækker til, bør man efter min Overbevisning hellere forsøge ethvertsomhelst Middel til at bevare den nævnte Literatur for Bibliotheket end tænke paa at udskille den derfra. Idet jeg gaaer ud fra, at Konsistorium deler mine Anskuelser i saa Henseende, tillader jeg mig ærbødigst at indstille, at det vil være mig behjælpeligt med paa behørigt Sted at give disse Anskuelser Udtryk, og saaledes virke hen til, at der med Hensyn til Opbevaringen af de københavnske Dag- og Ugeblade ikke sker nogen Forandring i den hidtilværende Ordning.

Resultatet af denne Skrivelse blev, at Loven kun kom til at gjælde Provinsaviserne, idet der bestemtes, at der med Hovedstadens Dag- og Ugeblade skulde forholdes som hidtil.

— Efterat Ministeriet ved Skrivelse af 13de April 1889 havde tilkjendegivet Konsistorium, at Universitetets Udgiftspost 3 a. paa Ministeriets Budget for 1889—90 var forøjet med 4000 Kr. til Indkøb af afdøde Justitsraad Strunks Portrætsamling (se Univ. Aarb. f. 1887—88 S. 449 ff.), blev denne Samling for den angivne Sum erhvervet til Bibliotheket og indlemmet deri.

— Da den paa Finansloven for 1887—88 foreløbig paa 3 Aar givne Bevilling paa 1900 Kr. om Aaret til Bibliothekets Katalogarbejder udløb ved Finansaaret 1889—90, indstillede jeg under 6te Maj 1889 til Konsistorium, at det vilde virke hen til, et en lignende Bevilling — ogsaa denne Gang foreløbig paa 3 Aar — blev given paa Finansloven for 1890—91.

— Arbejdet med de nye Kataloger fremmedes i det forløbne Aar paa sædvanlig Maade, og en Indberetning derom (for Finansaaret 1888—89) indgaves under 8de Maj 1889 til Ministeriet. Til den alfabetiske Seddel-Katalog skreves der i Aarets Løb 2434 Sedler, alle hørende til Afdelingen Theologi, medens der i Fagkatalogen indførtes 8627 Titler. Desuden arbejdedes der videre paa den særskilte alfabetiske Katalog over Bibliothekets Samling af udenlandske Doktor-disputatser.

2. Den botaniske Have 1889.

(Professor, Dr. E. Warming.)

A. Haven i snævrere Forstand.

I Aaret 1889 ere følgende Arbejder udførte i den botaniske Have:

1. Frilandsanlægget. De aarlig tilbagevendende Renholdelses- og Vedligeholdelsesarbejder ere udførte som sædvanlig. Det for alle Jordarbejder i Foraaret og den første Del af Sommeren heldige Vejr lettede ikke alene de egentlige Foraarsarbejder, men ogsaa Renholdelsen af Busketter og Gange, hvorimod denne blev meget besværlig, efterat Vejret i Juli var blevet regnfuldt, saa at Jorden stadig var vaad (i August maalttes Regn i 22 Dage her i Haven), hvorved det ofte blev nødvendigt, istedenfor at skuffe, at omgrave større Stykker af Busketterne for at faa Ukrudtet dækket.

I nogle af de tættere og længst fra Jordmagasinet værende Busketter er siden 1875 det fra dem samlede Ukrudt lagt i Bunker, som efterat være forraadnede til Jord atter ere spredte ud; derved sparedes det ikke ubetydelige Arbejde med at transportere det til og igjen fra Jordmagasinet. Busketter, der have været benyttede dertil, ere de med *Corylus*, *Cratægus*, *Spiræa*, *Ribes*, *Juglans*, *Acer*, *Salix*, *Thuja* m. fl.; efterhaanden som de ere udtyndede eller tilsaaede med Græs, ere Bunkerne spredte. I det sidste Par Aar ere saadanne Bunker kun samlede i Busketterne med Naaletræer og kun i et ringe Antal (saavidt erindres 3 à 4); de ligge saaledes, at de næsten ikke kunne sees fra Gangene.

Buskettet med *Corylus* er planeret og tilsaaet med Græs. Plænen med *Platanus*, der ved Bygningen af den ene Pavillon til de magnetiske Observationer, havde lidt temmelig meget, blev omgravet og tilsaaet paany.

Da Kandidat H. Borries henlede Opmærksomheden paa, at Skovfyrrerne vare stærkt angrebne af en Barkbille (*Hylurgus piniperda* L.), bleve efter hans Raad disse, tilligemed nogle flere *Pinus*, der ogsaa vare angrebne, ryddede, for at forhindre, at Insektet udbredte sig paa de andre Arter. De ryddede Planter bleve strax brændte.

Kvartererne med de danske og medicinske Planter ere vintergravede, og i nogle af de større Sænkninger er paafyldt Jord. Da Jorden i Kvarteret for de toaarige Planter er meget leret, blev der paa den Del, som reoledes iaar, paakjort et Lag gammel Gødning. Af Kvarteret med de enaarige Planter reoledes som sædvanligt den ene *Trediedel*. I 19 Grupper med flaarige Planter er Jorden udgravet og tildels fornyet, og Planterne ere omplantede. De øvrige Grupper ere vintergravede. I Mosen er Omplantningen fortsat, saavidt den for disse Planter passende Jord haydes.

Gangen fra Vandkasserne til Hovedgangen, der forrige Aar, af Mangel paa Sten, ikke blev stenlagt, er udgravet og makadamiseret. Gangen øst for Væxthusene er reguleret, og langsmed Stenhøjen er der brolagt en Rende til Vandløbet. Den vest for Væxthusene er ligeledes istandsat og den derværende Rendesten er sænket c. 9" for at kunne optage Overfladevandet. De øvrige Gange ere jævne og grusede. Tjærebetonen ved Hovedindgangen er repareret og ændret efter den ny Jernport.

Den af 12" Rør bestaaende Afløbsledning fra Søen til Peymansløbet var atter forstoppet af Rodderne fra de ovenover den staaende Pil, der vare trængte ind i de ikke tidligere omlagte Rør fra nogle mindre Huller og Revner i Cementen, hvormed de tidligere omlagte Rør vare tættede. Ledningen, der ligger fra 3½ til 7½ Alen dybt, blev opgravet og Mufferne tættede med Cement i en Længde af c. 80 Alen. Da dette Arbejde var for stort til at kunne udføres med Havens nuværende knappe Arbejdskraft, maatte der søges om Extrabevilling til Udførelsen deraf. Den i Gjennemkjørselen bag de smaa Væxthuse liggende 4" Kloakledning var tilstoppet; den vestlige Halvdel, c. 70 Alen, blev derfor opgravet og rensed, af den østlige Del opgravedes og rensedes et mindre Stykke. Ledningen lagdes nu 2' dybt, tidligere laa den 4' dybt. Gjennemkjørselen blev atter brølagt.

2. Væxthusene. Foruden de daglige Arbejder er den ene Stenhøj i G, med den nye Verdens Saftplanter omlagt og beplantet paany. Planterne i H bleve, medens dette Hus blev repareret, flyttede til I. Da flere Arter af Scitamineerne og Marantaceerne, hvilke Familier Dr. O. G. Petersen gjør til Gjenstand for særlige Studier, vanskeligt blomstre og kun udvikle sig daarligt i Potter, blev den ene Halvdel af Varmebedet i I belagt med Jord, hvori de kunne udplantes frit. Af Planter i Ballier bleve 6 omplantede, deriblandt *Cycas circinalis* ♂.

Til Jubilæerne paa Valkendorfs Kollegium i Februar og Borchs Kollegium i September udførtes Plantedekorationerne af Haven.

Ved Varmeapparatet ere alle Haner slebne, Rør og Pakninger eftersete og fornyede, hvor det var nødvendigt. I Føderen er Støttebolten repareret. Hoveddamprøret fra F til H (39' à 1" og 16' à ½") og fra G til I (29' à 1" og 6' à ½") med de dertil hørende Forbindelsesrør ere fornyede. Damp-rørene i Formeringshuset (15' à ½"), imellem Forsøgs- og Formeringshuset (13' à 1"), i G til Kondensationspotten, og Udgangs-rørene fra Varmebedet i B ere reparerede. I Varmebedet i F er en 4" Bøjning fornyet; i Varmebedet i H ere alle Rørene omlagte og et 4" Rør fornyet. — Hoveddamphanerne til H og Forvarmeren og 12 Stk. ½" Damphaner ere fornyede.

Da Dampkjedlerne iaar have været i Brug i 16 Aar, er et Eftersyn af dem foretaget af Maskinfabrikant H. C. Møller, der erklærede, at Kanalen og 4 af Pladerne i den ene Kjedel vare stærkt medtagne, hvorfor den er foreslaaet fornyet i 1890.

Vandrørene fra F til H (24' à 1") ere helt og de fra G til I delvis (11' à 1") fornyede. I Forsøgshaven er et Stykke paa 30' af Vandledningsrøret fornyet. Begge paa Gaden værende Hovedhaner til Vandledningerne i Haven ere reparerede.

3. Bygninger. Foruden den almindelige Reparation paa Tag og Fag ere følgende Arbejder udførte:

Den nye Hovedindgangsport blev aabnet 1ste Paaskedag. Langsmed Gothersgade erstattedes c. 220 Alen af Træstakittet med et Jernstakit paa Betonpiller. I Træstakittet omkring Haven blev der foruden nogle Bistolper indsat c. 400 Rundstokke. 2 Fag i Østervoldgade, der i Vinter ere ombløste, ere foreløbig rejste.

Op imod Plankeværket omkring Gaarden ved Portnerboligen er bygget et Skur til de Dyr, som Dr. Salomonsen benytter til sine Forsøg.

I Væxthuset H ere alle Spær i Taget med Undtagelse af 3, begge Gavlene og Fodstykkerne fornyede, Lufthætten er tildels fornyet og beklædt med Zink, Vinduesrammer reparerede. Luftgivningsmekanismen er ændret og fornyet.

I Formeringshuset er begge Fodstykker fornyede, Spærene og Vinduesrammerne i Taget og Gavlen, samt Lufthætten reparerede og tildels fornyede. Luftklapperne i Muren og Luftkanalerne igjennem Varmebedene, der vare af Træ, ere erstattede med Jernventiler og glacerede Lerrør. Bunden i Varmebedene, der ligeledes var af Træ, er nu af Skiferplader. Lufthætten er beklædt med Zink. Begge Huse ere malede ind- og udvendig.

Af det, der var brugeligt af Spærene fra disse Huse forarbejdedes 18 Bukke til at lægge Dækkelemmene og Vinduer paa. I den dobbelte Sommerbakke vare Murstenene ødelagte af Frostene; den blev nu ombygget til een Stens, fuget Mur, istedenfor som tidligere af en halv Stens berappet Mur. Det gamle Træværk repareredes.

Paa Væxthuset C fornyedes den nederste Tagrende, og paa H fornyedes den paa den ene Side.

Perronen paa Væxthusene er ombygget. Da Hvælvingerne nu bleve murede af fulde, istedetfor af hule Mursten, bleve flere Jernbjælker indlagte, baade som Længde- og Tværdragere; paa Hvælvingerne lagdes et Lag Beton og derover et $\frac{3}{4}$ " tykt Lag Asfalt. Over Kulkjælderens sattes 2 Lyskasser istedenfor de tidligere Lufthuller.

Lynledningen paa Dampskorstenen ved Væxthusene er efterset og prøvet.

I Gartnerboligen er et Komfur og 1 Kakkellovn fornyede. I Medhjælperboligen er Forsamlingsværelset, der hidtil benyttedes af Rengjøringskonerne, istandsat til 5te Medhjælper. Kogeovnen er flyttet op i et mindre Værelse, og Vandhanen med Vaskekummen op paa Gangen paa 1ste Sal.

4. Af Havens Personale døde Arbejdsmand Julius Kragh den 30te April 1889. Han havde været i Havens Tjeneste fra 1874 og uafbrudt havt sit Arbejde i Palmehuset. Han var en flink og dygtig Arbejder, der havde en levende Interesse og Kjærlighed til Planterne i Palmehuset.

5. Frø- og Plantebytning. Fra 44 botaniske Haver og 21 Private er modtaget 1968 (foruden endel værdiløse) Portioner Frø, hvoraf 884 ere udsaaede under ubestemt Nummer, nogle ere saaede under bestemt Nummer, medens de øvrige enten vare Doubletter, Synonymer eller ubetydelige Arter.

Der er modtaget 290 levende Planter (hvoraf 18 som Bulbiller blandt Frøet) fra 2 botaniske Haver og 40 private Gartnere og Haveejere. Giverne vare: Kapitain Andrea, Frø; Medhjælper Becker, Løg; Læge Bornemann, Melocactus fra Vestindien; Forpagter Borries, Ilex; Handelsgartner Bruun i Svendborg, Amaryllis; Kandidat Karstensen med Korvetten Dagmar, Planter; Direktør Correvon i Genf, Frø; Baron Eggers, Frø og Planter fra Vestindien; Grosserer Eriksen, Løg fra Californien; Pastor Evers (St. Andreas Collegiet), Frø fra Quito; Adjunkt Feddersen, Frø fra Congo og Brasilien; Kandidat Friederichsen, Planter og Frø af Rubus; Kandidat Gelert, Rubus; Botaniker Gusmus i Østerrig, Alpeplanter; Klostergartner Haar paa Gisselfeldt, Erythrina; Professor Häckel, Frø; Chevalier Hanbury, Frø; Professor Joh. Lange, Frø fra forskjellige Steder;

C. Lauterbach i Stablewitz, Frø; Fru Lundholm, Frø fra Grønland; Haveselskabet i Gøteborg ved Direktør G. Løvegren, forskellige nyere Planter; Gartner Lykke hos Grosserer J. Jensen, 1 nyere Bregne; A. E. Mortensen, Frø fra Ecuador; Theplanter Møller, Orchideer og Bregner fra Himalaya; Vexelmægler Nathansen, Orchideer fra Brasilien; Fabrikant Ohmeier fra Slagelse, nyere Planter; Handeltgartner Ohlsens Enke, Cocos Weddelianum; Droguist Petersen, Frø; Handeltgartner Chr. Petersen, Tropæolum tricolor; Dr. Kolderup Rosenvinge, Frø fra Grønland; Gartner Schandorf, Cactus; Professor Scharling, Cyclamen fra Palæstina; Professor Seidel i Dresden, Frø; Assistent Steenstrup, Frø fra Grønland; Læge Stockfleth, Frø og Planter; Dr. med. Storch, en Orchidè; Gartner Ulriksen paa Alnarp, Træer; Professor Warming, Frø fra forskellige Steder; Professor Winkelman i Augsburg, Frø; den botaniske Have i Laibach, Planter; Landbohøiskolen, Planter. — Danske Planter og Frø deraf ere modtagne fra: Bøggild i Ribe; Kandidat Boesen; Kandidat Børgesen; Gartner Friedrichsen; Medhjælper C. O. Hansen; Lærer Jeppesen i Gjedved; Havebrugskandidat Jørgensen; Professor Joh. Lange; Student Mentz; Sognepræst V. Petersen i Ørsted; Kandidat Raunkjær; Kandidat Rützou; Brygger Schiøtz i Odense og Professor Warming.

Fra Haven er afgivet 281 Planter og 16 Arter Stiklinger til 2 botaniske Haver og 16 Studerende og Haveejere, 4569 Portioner Frø til 77 botaniske Haver, 23 Instituter, Gartnere og Haveejere (hvoriblandt Aklimatisationshaven i Algier; St. Andreas Kollegiet i Ordrup; Realgymnasiet i Augsburg; Overbjergamtet i Breslau; Børnehjemmet »Kana«; Apotheker Skov paa Island; Lærer P. Nielsen; Viborg Kathedralskole; Frøkontrolstationen i Zürich).

Af afskaarne Planter til Undervisning er, foruden til Docenternes Forelæsninger og Examinere, afgivet 1152 Portioner til 90 Lærere i Skoler, Manuduktører og Studerende.

6. Adgangskort til Haven ere udstedte til 34 Botanikere og Botanifiler, 28 Lærere, 33 Lærerinder, 34 Lærerindeelever, 29 Studiosi magisterii, 211 Stud. med., 110 Stud. pharm., 1 Stud. polyt., 32 Landbohøjskoleelever, 59 Seminarieelever, 15 Privatister, 1 Kunstnerinde, samt til en Del af Universitetets og Ministeriets Embedsmænd.

Adgangskort til Væxthusene ere udstedte til 38 Manuduktører og Studerende; til Skolers Besøg i Haven ere udstedte 5 Kort; til at male i Væxthusene 12 Kort. Af Betalingskort ere 2 solgte, for enkelte Personer (Nr. 39 og 40).

7. Bestemmelsesarbejder. Assistenten ved disse, Dr. O. G. Petersen, har i det forløbne Aar foretaget 333 Plantebestemmelser (og -undersøgelser), dels af Planter fra Væxthusene, dels af Frilandsplanter, samt revideret Studiekvarteret og det danske Kvarter. I Vintermaanederne har han fortsat Registreringen af Planteafbildninger samt af systematisk og plantegeografisk Literatur i Seddelkatalogen. Museumsinspektør Kjærskou har foruden spredte Bestemmelser bestemt alle de tvivlsomme og ubestemte Bregner i Væxthusene og desuden revideret alle de bestemte, og Havens Direktør har foretaget spredte Bestemmelser.

8. Videnskabelige Forsøg og Arbejder. I Forsøgshaven har Kandidat Rützou dyrket en Del Arter af Rheum. Stud. mag. O. Rostrup har fortsat og delvis afsluttet sine forskellige Forsøg, hvorom der meddeltes forrige Aar. Der er foretaget Spiringsforsøg og Væxtforsøg med en Mængde forskellige Planter; der er foretaget Udsæd af en Del Rødkløverprøver for at komme paa det Rene

med Herkomsten, og en hel Del Udsæd for at undersøge Spireevne og Udvikling i det Hele; et Antal Bede henligge med de fleste af vore dyrkede Græs- og Kløverarter til fortsat Iagttagelse. Resultaterne af Forsøgene blive tildels publicerede i »Om Landbrugets-Kulturplanter«. Cand. mag. Hj. Jensen har benyttet Forsøgshuset om Efteraaret og Vinteren til forskellige fysiologiske Forsøg.

9. Da det har sin store Interesse engang imellem at kaste et Blik tilbage paa Havens Virksomhed i Aarenes Løb, meddeles her nedenfor en Oversigt over den Uddeling af Frø fra Haven, der er foretagen i de sidste 50 Aar (fra 1841 til 1890), i hvilket Tidsrum Haven væsentlig kun har havt 2 Gartnere, Weilbach (1842—68) og Friedrichsen. Medens Tallet af botaniske Haver, som faae Frø fra vor Have, er c. 20—30 i Fyrretyverne, er det i det sidste Tiaar steget til 60—70. Ligeledes er Tallet af Privatpersoner (Gartnere, Botanikere og Lignende), som faae Frø fra Haven, til de samme Tidsrum henholdsvis 1—7 og 8—23 Lignende Fremgang sees i Antallet af de uddelte Portioner: Minimum falder paa 1845 (902 Portioner), Maximum 1876 (6033 Portioner, og i det sidste Tiaar har Antallet været mellem 4500 og 5000 (i 1881 endog 5733). Disse Tal ere et glædeligt Vidnesbyrd om det gode Navn, som Haven har, og om dens stadige Fremgang (se nedenstaaende Oversigt). De uddelte Portioner vare for de 5 Tiaar i Middeltal: 1551, 2106, 2946, 4221, 4660.

For Tiden dyrkes i Varmehusene 6274, i de tempererede Huse 6972 og i Bænkene 2692, eller ialt 15938 Potteplanter. Antallet af dyrkede Arter er 11446, naar alle medregnes, baade Potte- og Frilandsplanter.

Uddeling af Frø fra Haven:

Aaret.	Katalogen indeholder			Uddelte Portioner.	Til	
	Familier.	Slægter.	Arter.		botan. Haver.	Private.
1841	»	»	»	2373	26	
1842	»	208	293	1516	26	1
1843	»	323	461	1685	30	1
1844	»	292	357	1198	21	2
1845	»	438	734	902	17	5
1846	»	481	736	1271	21	4
1847	»	515	784	1402	18	6
1848	»	533	819	1437	22	2
1849	»	562	883	1667	18	7
1850	»	607	930	2063	18	6
1851	»	624	972	1101	13	4
1852	»	712	1261	1539	18	4
1853	»	685	1189	1564	17	3
1854	»	739	1461	1810	21	4
1855	»	787	1561	2490	22	5
1856	91	683	1320	1922	20	4
1857	106	813	1534	2025	21	6
1858	108	834	1585	2333	22	7
1859	107	848	1622	3066	23	14
1860	108	855	1754	3214	23	10
1861	105	884	1707	3084	21	14

Aaret.	Katalogen indeholder			Uddelte Portioner.	Til	
	Familier.	Slægter.	Arter.		botan. Haver.	Private.
1862	107	825	1679	2967	23	11
1863	101	857	1655	2983	26	13
1864	104	734	1437	2636	24	6
1865	103	803	1514	2527	25	9
1866	105	777	1467	2907	25	3
1867	102	751	1421	2322	21	7
1868	87	651	1298	2621	22	6
1869	100	738	1520	4133	31	5
1870	109	836	1673	3287	31	6
1871	99	797	1537	4116	28	12
1872	108	825	1557	4200	35	10
1873	99	787	1386	3491	36	7
1874	85	664	1188	3001	38	6
1875	126	907	1761	3479	41	16
1876	117	884	1640	6033	53	16
1877	111	812	1485	4314	53	9
1878	111	923	1711	3790	47	11
1879	116	907	1647	4502	54	11
1880	120	866	1577	5285	59	12
1881	112	741	1479	5733	64	12
1882	106	823	1542	4589	60	10
1883	103	785	1424	4525	62	12
1884	114	843	1553	4532	59	12
1885	109	850	1568	4712	63	8
1886	118	856	1519	4758	66	18
1887	110	813	1527	4416	68	16
1888	90	677	1276	4935	70	18
1889	91	730	1332	4569	77	23
1890	104	717	1303	3833	74	23

B. Museet.

1. Udførte Bestemmelses- og Konservator-Arbejder.

a. Herbarierne.

Bestemmelsesarbejder: 1. I Generalherbariet er Bestemmelsen af de amerikanske, navnlig brasilianske Myrtaceer næsten fuldendt og Bestemmelsen af de ubestemte Pteridophyter paabegyndt af Museumsinspektør Kjærskou. Andropogoneerne ere bestemte af Professor Hackel i St Pølden (Østerrig), Lauraceerne af Dr. Mez i Berlin, Cyperaceer af Dr. Bockeler i Varel (Oldenburg), Juncaceer af Professor Buchenau i Bremen, nogle exotiske Sphagnaceer af Dr. Warnstorff i Brandenburg. 2. I det arktiske Herbarium er en stor Del af den grønlandske Algesamling bleven revideret og bestemt af Dr. Kolderup Rosenvinge; endvidere ere grønlandske Fanerogamer, samlede af Fru Lundholm, Fanerogamer fra Lule Lapmark, samlede af Duurloo, og Havalger fra Island, samlede af Stefánsson, bestemte af Dr. Kolderup Rosenvinge. De af Stud. mag. Hartz samlede grøn-

landske Planter ere delvis bestemte af samme. Grønlandske Lichener ere bestemte af Pastor Deichmann Branth.

Konservatorarbejder. Paa Finansloven 1889—90 bevilgedes 2000 Kr. til extraordinære Ordningsarbejder i Herbarierne (se Univ. Aarb. f. 1887—88 S. 318—333). For denne Sum anskaffedes for det Første en Mængde Papir dels til at sætte Planterne fast paa, dels Arts- og Slægtsomslag; og der toges fat paa Interkalation og Ordningen af Slægterne i Generalherbariets allerede opklæbde Samlinger, ved hvilket Arbejde navnlig Cand. mag. Raunkjær har været ansat, og i ringere Grad Studenterne Hartz og Ravn og Kandidat Johannsen have medvirket. Af Damerne, der arbejde ved Museet, bleve omtrent 8500 Exemplarer opsatte paa Papir.

1. I Generalherbariet er interkaleret familievis Alt, hvad der allerede var opklæbet af de magasinerede Samlinger, af hvilke fremhæves: Galathea-Expeditionens Samlinger, Liebmanns mexicanske Samlinger, Eggers Fl. Ind. occ. exs., Flora exs. Austro-Hungarica, Planter af Herb. Bras. Regnell; Herb. Hook., Herb. Ind. orientalis Hook. fil. et Thomson, Herb. Alfred Benzons, Herb. C. M. Poulsen etc. etc. Dernæst er paabegyndt Interkalationen af det ovenfor nævnte Materiale slægtsvis, og dette Arbejde er fuldendt for Monokotyledonernes, Apetalernes, Gamopetalernes og Pteridophyternes Vedkommende. Af Algerne ere Phycochromaceerne blevne fuldstændigt ordnede. En Mængde Familier af Warmings brasilianske Herbarier ere blevne ordnede af denne selv, og Doubletter lagte tilside.

Følgende Samlinger ere udtagne og præparerede til Udlaan og Bestemmelse: Nycteginiaceæ, Ilicaceæ, Coccoloba og Utricularia. Af de udlaante og tilbage-sendte Samlinger ere Doubletter udtagne og Etiketter til disse skrevne.

2. I det arktiske Herbarium ere følgende Arbejder udførte: Den i Slutningen af forrige Aar paabegyndte Ordning og Opstilling af de arktiske Mossamlinger er tilendebragt; dog ere de færøiske Mosser endnu ikke indlemmede i det arktiske Herbarium. Samtidig ere Doubletter blevne udtagne og dels uddelte, dels indlemmede i en ordnet Doubletsamling. De af S. Hansen og Kolderup Rosenvinge i 1888 samlede grønlandske Planter ere blevne etiketterede; endel gjort færdig til Interkalation (og delvis interkaleret); Resten er udtaget til Uddeling eller indlemmet i Doubletsamlingen. Af Fru Lundholms og Duurloos Planter er endel udtagen og gjort færdig til Interkalation. De af Hartz samlede grønlandske Planter ere blevne etiketterede. Paa et Par Slægter nær ere alle arktiske Lichener opstillede, etiketterede og ordnede, samt Doubletsamlinger udtagne.

3. I det danske Herbarium er Opstilling og Interkalation af nogle Samlinger (Benzons især) bleven fortsat og bragt til en foreløbig Afslutning for de faneorgame Planters Vedkommende, samt Pteridophyternes. Men særdeles meget er tilbage at gjøre, da dette Herbarium er meget fattigt og Exemplarerne ere smaa, opsatte paa Papir af lille Format og tildels ødelagte af Insekter. Hovedmassen af Planter i det stammer fra Fyrretyverne (skjænket af den botaniske Forening), og om der end senere er tilflydt Bidrag til det, f. Ex. fra Th. Schiøtz's Rejse til Vesterhavsoerne, o. a., er det dog ikke planmæssigt blevet forøget. De lavere Kryptogamer ere aldeles uordnede.

4. Af Museets Magasin af ikke ordnede og ikke opstillede Herbarieplanter

ere udtagne og foreløbig ordnede en stor Mængde Alger og Karkryptogamerne, alle danske Planter, endvidere de ovennævnte til Udlaan præparerede Familier og Slægter o. fl.

b. Tørsamlingen.

Bestemmelsesarbejder: Docent Rostrup har velvillig bestemt en Del af Svampene; Myrtaceerne ere for største Delen blevne bestemte af Museumsinspektør Kjærskou. Desuden er Slægtsbestemmelser foretagne hist og her af Museumsassistent Rützou.

Konservatorarbejder: Den foreløbige Ordning af det meget betydelige Stof, som henlaa magasineret, er bleven afsluttet (dog med Undtagelse af Vedprøverne, hvis Ordning endnu ikke er paabegyndt). Derefter er den endelige Opstilling med samtidig Dannelse af Doubletsamling paabegyndt. Leguminosæ, Rosifloræ og tildels Myrtifloræ ere saaledes færdige. Alle mindre Præparater ere henlagte i Prøveglas i Skuffer, alle større i Kuppelglas i Skabene i Hovedsamlingen. Af Mangel paa passende Kuppelglas har denne Del ikke kunnet gjøres helt færdig, og mange Præparater henstaa derfor endnu i Glas af uhensigtsmæssig Størrelse. I Skufferne anvendes ikke mere Æsker, men Glassene ligge i to Rækker med mellemstillet Zinkliste. Alle Glas faae indvendig Etikette. I Balkonskabene, som paa Grund af Ombygning og Reparation fuldstændig maatte udtømmes, ere foruden de ældre tillige en Mængde nye opstillede tildels efter et nyt Princip. Alle de opstillede Glas ere forsynede med indvendige Etiketter og de fritstaaende Præparater med nye stive Etiketter paa nye Zinkstativer. I Rummet udenfor Skabene og paa Trappegangen ere flere nye store Præparater opstillede, deriblandt Træer og Buske fra Grønland f. Ex. 4 store Birke og en Røn, samlede af Student Hartz, og to Pile, samlede ved Nordprøven af Assistent Myhre. Alle Doubletter ere stemplede som saadanne, systematisk ordnede og hensatte i Kasser paa Loftet.

c. Spiritussamlingen.

Arbejdet i denne har væsentlig indskrænket sig til Opstilling og Interkaltationer af nyt indsamlet Materiale.

2. Udlaan fra Museet.

Følgende er udlaant: Til Dr. V. A. Poulsen Slægten *Malaxis* af det danske Herbarium og *Malaxis paludosa* af Spiritussamlingen. Til Dr. Wille i Stockholm Siphoneerne af Generalherbariet (atter tilbagesendt). Til Cand. mag. Raunkjær Slægten *Cerastium* af det danske Herbarium og Generalherbariet (atter tilbagesendt). Til Dr. Alb. Nilsson i Stockholm Slægten *Mayaca* af Generalherbariet og Spiritussamlingen. Til Professor Urban i Berlin *Ilicaceæ*, *Coccoloba*, *Bromeliaceæ*, brasilianske *Lauraceæ* af Generalherbariet. Til Dr. Schumann i Berlin *Rubiaceæ* og *Cactaceæ* af Generalherbariet og *Cactaceæ* af Spiritussamlingen. Til Professor J. Lange to Exemplarer af *Poa nemoralis* af det danske Herbarium. Til Professor Cogniaux i Vervier de brasilianske Orchideer, nogle *Melastomaceer* og *Cucurbitaceer* af Generalherbariet. Til Dr. Wainio i Helsingfors de brasilianske *Lichenes*. Til Professor Schmitz i Greifswalde 17 Exemplarer af *Phyllophora* fra Grønland af det arktiske Herbarium (atter tilbagesendt). Til Dr. Heimerl ved Wien *Nyctaginiaceæ* af Generalherbariet. Til

Dr. Bøckeler i Varel i Oldenburg brasilianske Cyperaceer af Generalherbariet. Til Professor Hackel i St. Pölten brasilianske Gramineer af Generalherbariet. Til Cand. pharm. Jensen i Hvalsø Gymnomitrium og Dicranum alpestre af det arktiske Herbarium. Til Professor Kamienski i Odessa brasilianske Utricularia-Arter af Spiritussamlingen.

3. Udsending af Doubletter fra Museet.

Af Generalherbariet ere Doubletter sendte til Følgende: Til Dr. Glaziou i Rio de Janeiro Büttneriaceæ (25 Arter) og Rubiaceæ (75 Arter); Museet i Berlin Lauraceæ (2 Arter); Dr. Mez i Berlin Lauraceæ (12 Arter); den botaniske Forening i Kjøbenhavn Planter fra Schweiz (294 Exemplarer); Professor Bailey i New York brasilianske Cyperaceæ (28 Arter).

Af det arktiske Herbarium ere Doubletter sendte til Følgende: Til Professor Lange grønlandske Fanerogamer (14 Arter); Dr. Brotherus i Helsingfors grønlandske Mosser (58 Arter); Mr. John Ball i London grønlandske og islandske Karplanter (179 Arter); Mr. John. Macoun i Canada grønlandske og islandske Karplanter og Muscineer (202 Arter); Professor Bailey i New York grønlandske og islandske Cyperaceæ (66 Arter).

4. Museets Forøgelser.

a. Herbarierne. α. Generalherbariet har modtaget følgende Forøgelser: 1) Eriksson, Fungi exsiccati VI. (kjøbt). 2) Planter fra Wladiwostok (31 Arter) fra Telegrafbestyrer Sonne. 3) Ægyptiske og lybiske Planter fra Professor Ascherson i Berlin. 4) En fascieret Tulipan fra Gartner Petersen paa Rolighed. 5) *Ocotea Klotzschiana* fra Museet i Berlin. 6) Planter fra den botaniske Forening i Kjøbenhavn. 7) Bregner fra Himalaya, samlede af Missionær Löventhal, skjenkede af Professor J. Lange. 8) Middelhavsplanter (en større Samling) fra Professor Flahault i Montpellier. 9) Planter fra Middelhavsløndene, Ungarn og Nordamerika fra John Ball (370 Arter). 10) En stor Samling (660 Arter) brasilianske Planter fra Dr. Glaziou i Rio de Janeiro. 11) Brasilianske Planter, samlede af A. Løfgren, fra den geografiske og geologiske Kommission for Provinsen S. Paulo. 12) Planter fra Megara i Grækenland, samlede af N. Skovgaard, skjenkede af Professor J. Lange. 13) En stor Samling nordamerikanske Planter fra the Shaw School of Botany i St. Louis, Missouri ved Prof. Trelease. 14) En mindre Samling sammestedsfra ved Professor Warming. 15) En Samling holstenske Planter fra Professor Warming. 16) En Samling Ørkenplanter (omtrent 77 Arter) fra Palæstina fra Professorerne Buhl og H. Scharling. 17) En lille Samling Sortehavsplanter fra Meyer og Thorsen. 18) En Samling Planter fra Argentina, samlet af P. Feddersen (kjøbt). 19) Schweizerplanter (omtrent 364 Arter) fra Dr. Rob. Keller. 20) Planter fra Landbohøjskolens Have fra Professor J. Lange. 21) Wittrock & Nordstedt: Algæ exs. Fasc. 18, 19 og 20 (kjøbt). 22) En Samling Mosser fra Cand. pharm. Chr. Jensen. 23) Alger fra Australien (83 Arter), samlede af Ferd. Mueller, fra den botaniske Forening i Kjøbenhavn. 24) Alger af Wittrock & Nordstedts Alg. exs. (11 Arter) fra Dr. Kolderup Rosenvinge. 25) Planter fra de øvre Congoegne (omtrent 30 Arter) fra A. Feddersen jun. 26) Mosser fra Canada (400 Arter) fra Professor Macoun i Ottawa. 27) En stor Samling vestindiske Planter fra Baron Eggers.

β. Det arktiske Herbarium har modtaget følgende Forøgelser: 1) Grønlandske Mosser, samlede af Warming og Holm, Kolderup Rosenvinge, Eberlin og Ryder, fra Kommissionen for Undersøgelse af Grønland. 2) Mosser fra Island fra Redaktør Feddersen. 3) Mosser fra Altenfjord fra Professor Warming. 4) *Porphyra coccinea* fra Færøerne fra Docent Rostrup. 5) Grønlandske Karplanter, samlede af Kolderup Rosenvinge, fra Kommissionen for Undersøgelse af Grønland. 6) Grønlandske Lichener, samlede af Kolderup Rosenvinge. 7) Havalger fra Labrador (13 Arter) fra Professor Farlow fra Cambridge Mass. U. S. A. 8) Islandske Planter (59 Arter) fra Cand. med. Bjørn Olafsson. 9) Planter fra Lule-Lapmark fra Durloo. 10) En stor Samling smukt præparerede grønlandske Planter fra Fru Lundholm. 11) En stor Samling grønlandske Planter, samlede af Stud. mag. Hartz, fra Kommissionen for Undersøgelse af Grønland. 12) Islandske Planter fra Adjunkt Stefansson. 13) En lille Samling islandske Planter fra Adjunkt Thoroddsen.

γ. Det danske Herbarium har modtaget følgende Forøgelser: 1) Sjældnere danske Planter (9 Arter) fra Brygger Th. Schiøtz i Odense. 2) Danske Planter (omtrent 200 Arter) fra den botaniske Forening i København. 3) Jydske Planter (23 Arter) fra Cand. mag. Raunkjær. 4) Abnorme Exemplarer af *Dianthus deltoides* og *Erigeron acre*, samlede af Lærer Th. Jensen, fra Stud. mag. Bay. 5) *Gloeosporium Struthiopteridis* Rostr. fra Stud. mag. Børgesen. 6) Lærer Petersens (Søllerød) Herbarium (4 store Pakker), kjøbt. 7) Jydske Planter (8 Arter) fra Dr. V. A. Poulsen. 8) Danske Planter (omtrent 20) fra Museumsassistent Rützou. 9) *Convolvulus arvensis* v. *quinquepartita* fra E. Bøggild i Ribe. 10) Danske Planter (32 Arter) fra Stud. mag. Børgesen. 11) Danske Planter fra Professor Warming. 12) Jydske Planter fra Dr. Kolderup Rosenvinge. 13) Danske Mosser fra Cand. pharm. Chr. Jensen.

δ. Torsamlingen har modtaget følgende Forøgelser: 1) Frugter og Frø fra Ostindien, samlede af Fru Löventhal, fra Professor Joh. Lange. 2) En Cedergren med Kogler fra Libanon og et Par Luffa-Frugter fra Konsul Loijtved. 3) Vedprøver, Frugter og Frø fra det nordlige Argentina, samlede af P. Feddersen, skjænkede af Redaktør Feddersen. 4) *Rafflesia patma*, en Hue, et Bæger, en Skaal forarbejdet af Planter fra Banca, skjænket af Officer van gesondheid J. Jespersen. 5) En fascieret *Lycium* fra Gartner Christopher Hansen. 6) En Samling Frugter og Frø fra Cuba, skjænket af Baron Eggers. 7) *Carex arenaria*, et stort udgravet Exemplar samt omtrent 20 forskellige Svampe fra Museumsassistent Rützou. 8) *Phragmitis communis* var *repens* et stort Exemplar fra Professor Warming. 9) Omtrent 20 Frøprøver af danske Planter fra Museumsassistent Rützou. 10) En fascieret Gren af *Cytisus Laburnum* fra Adjunkt Juel. 11) En meget stor fascieret *Asparagus officinalis* fra Seminarielærer Jeppesen i Gjedved. 12) Grønlandske Frugter og Frø, Vedprøver og Drivtømmer fra Fru Lundholm. 13) *Larix europæa* med gennemvoxede Kogler fra Forstkandidat Sarauw. 14) Bøhmisk Knudekaal med knudeformet opsvulmede Grene fra Viceinspektør Ottesen. 15) Et Stykke Egestamme og en Gren med monstre Udvækter fra Professor Plum. 16) Vedprøver og Frø fra Island, skjænkede af Adjunkt Stefansson. 17) 4 store Birketræstammer og et Rønnetræ, samt en stor Samling Vedprøver, Drivtømmer, Frugter og Frø, samlede i Grønland 1889 af Stud. mag. N. Hartz, fra Kommissionen for Undersøgelse af Grønland. 18)

Blomsterstand af en Philodendron-Art fra Brasilien, skjænket af Vexelmægler Nathanson. 19) Stamme af Ravenala madagascariensis fra Etatsraad Lotze. 20) *Viscum album* fra Dr. Storch.

c. Spiritussamlingen har modtaget følgende Forøgelser: 1) *Heterodera radicola* fra Docent Røstrup. 2) *Gymnosporangium tremelloides* fra Overlæge Gad. 3) *Epipogon aphyllum* og *Viscum album* paa Fyr fra Docent Røstrup. 4) *Ophrys Arachnites*, samlet af Maler Zahrtmann i Italien, skjænket af Dr. Poulsen. 5) Former af subfossile svenske Trapa-Frugter (8 Glas) fra Professor Nathorst i Stockholm. 6) *Gloeosporium Struthiopteridis* Rostr. fra Stud. mag. Børgesen. 7) »Gedebolle«, samlet i Sorø Sø, fra Frk. Møller. 8) *Orobanche* sp. og *Cytinus Hypocistus*, samlede i Italien, fra Etatsraad Petit. 9) Planter i Spiritus fra Cuba, skjænkede af Baron Eggers. 10) *Lycopersicum esculentum* med proliferende Blade fra Hr. Sophus v. Eggers i Uldom. 11) Brasilianske Planter i Spiritus fra Dr. Glaziou. 12) To Glas med asiatiske Planter fra Universitetets zoologiske Museum. 13) Grønlandske Planter i Spiritus fra Fru E. Lundholm. 14) *Allium Porrum* med Yngleknopper i Blomsterstanden fra Viceinspektør Ottesen. 15) Grønlandske Planter i Spiritus, samlede af Stud. mag. Hartz, fra Kommissionen for Undersøgelse af Grønland. 16) En *Podostemacee* fra Professor Göbel i Marburg. 17) Planter i Spiritus fra Trinidad fra Baron Eggers. 18) *Sparassis crispa* og omtrent 30 andre danske Svampe samt forskellige Præparater af højere Planter fra Museumsassistent Rützou. 19) I Haven og Væxthusene er indsamlet omtrent 50 Expl. 20) *Podostemon Ceratophyllum* fra Th. Holm.

d. Museets Haandbibliothek har modtaget følgende Forøgelser: 1) Jensen: Latinsk-dansk Ordbog (kjøbt). 2) Kjær: Dansk-latinsk Ordbog (kjøbt). 3) Engler und Prantl: Die natürl. Pflanzenfamilien (kjøbt). 4) Lange: Haandbog i den danske Flora 4de Udg. (kjøbt). 5) Official guide to the Museums of economic botany. Royal Gardens, Kew. No. 1 and 3 og The gallery of Mariane North's pointings of plants and their homes, Royal Gardens Kew, Descriptive catalogue, samt Route map and index to the Royal botanic Garden and Arboretum, Kew fra Museumsinspektør Kjærskou.

5. Reparationer eller Lignende i Museet.

Paa Frontespicen over Indgangsdøren blev lagt Skiferplader, da Cementpudsen var falden ned. Lynafledningen er eftersat og prøvet. I de faste Skabe paa Balkonen i Lysgaarden er den gamle Træbagklædning borttaget, og istedenfor er Muren betrukket med Lærred og Papir, der er oliemalet. Hylderne ere ændrede og malede. I Nr. 8 (Herbariesalen) er i den ene Ende oprejst en midlertidig Skillevæg, for at kunne holde Varmen, naar der arbejdes i Salen. Under 2 Fag Vinduer er bygget 2 faste Skabe. I No. 7, 9 og 10 anbragtes nye, paa Finansloven bevilgede Skabe.

6. Lokalers Benyttelse til Udstilling m. m.

I September Maaned 1889 arrangeredes ligesom forrige Aar en Udstilling af Svampe, men denne Gang i Museets Hal, hvor der Balkonen rundt blev anbragt Borde til de udstillede Gjenstande. Desuden aabnedes Spritsamlingen samtidig for Publikum. En Mængde Mennesker af alle Stænder besøgte Udstillingen i de

tre Dage, da den var aaben. Som i forrige Aar foretoges Bestemmelserne især af Docent E. Rostrup og Lærer Severin Petersen. — Ligesom i en lang Række Aar tidligere have to af Museets Værelser og et Kjælderrum været udlaante til det af Dr. C. J. Salomonsen styrede bakteriologiske Laboratorium. — Auditoriet har som i tidligere Aar været benyttet ogsaa af Botanisk Forening til dens Møder og til den af Gartnerforeningens københavnske Kreds arrangerede Tegneundervisning (22 Aftener mod 30 i 1888).

7. Videnskabelig Benyttelse af Museets Samlinger.

Foruden af de ovenfor nævnte, til hvem Dele af Samlingerne have været udlaante, ere følgende videnskabelige Arbejder baserede helt eller delvis paa Museets Samlinger. Inspektør Kjærskou har publiceret et Arbejde over Vestindiens Myrtaceer. Dr. O. G. Petersen har benyttet Havens levende og tørrede Scitamineer til hans i Sommøren 1889 afsluttede Bearbejdelse af denne Plante-gruppe for Flora Brasiliensis. Dr. Rosenvinge har fortsat Bearbejdelsen af de grønlandske Havalger paa Grundlag af alt tilstedeværende Materiale, og ligeledes bearbejdet de af ham i 1888 indsamlede Karplanter. Dr. V. A. Poulsen har bearbejdet nogle af Dr. Glaziou samlede brasilianske Saprofyter, hvoraf Resultaterne ville blive publicerede paa forskellige Steder. Kandidat Raunkjær har benyttet det danske Herbarium i Anledning af en Exkursionsflora, som han arbejder paa, og hans Bearbejdelse af Havens brasilianske Sapotaceer publiceredes i »Videnskabelige Meddelelser.« Professor Warming har bearbejdet nogle nye Samlinger af Vochysiaceer og Trigoniaceer, og i »Videnskabelige Meddelelser fra naturhistorisk Forening« offentliggjort Meddelelser om dem og en Mængde andre brasilianske, i Herbarierne værende Planter; endvidere har han gennemgaaet de i Spiritus lagte Caryophyllaceer i Anledning af et biologisk Arbejde over disses Blomster, der publiceres i Botanisk Forenings Festskrift. Paa det anatomiske Institut har Kandidat Børgesen gjort Studier over nogle Ericiné-Haars Udvikling (bliver publiceret i Botanisk Tidsskrift) og over nogle Ranunculaceers Biologi; Bearbejdelsen af Overlærer Hoffs Desmidiaceesamlinger ved ham og Dr. Nordstedt er publiceret. Et tidligere paa Institutet udført Arbejde af Hj. Jensen, Zosteras Spiring, publiceredes i Botanisk Tidsskrift.

C. Bibliotheket.

Læsestuen har været besøgt af 527 Personer. Udlaan har fundet Sted til 610 Personer; Antallet af udlaante Bøger var 1034 Værker (1221 Bind).

Bibliotheket har modtaget 65 Tidsskrifter, hvoraf 22 ere Gaver fra Videnskabernes Akademi i München, Smithsonian Institution i Washington, Videnskabernes Selskab i København, den botaniske Have i St. Petersborg, Botanisk Forening, Naturhistorisk Forening, Redaktionerne af Ugeskrift for Landmænd og af Gartnertidende, samt Professor MacLeod i Gent. Endvidere er modtaget 158 andre Værker, af hvilke 28 ere Fortsættelser. 37 ere Gaver fra det franske Ministère du commerce et des colonies, Videnskabernes Selskab, Landbohøjskolen, Landbrugskongressen, Kommissionen for Grønlands Undersøgelse, Zoologisk Museum, samt Stud. art. J. C. Bay, fhv. Apotheker Boysen, Stud. mag. Børgesen, Baron Eggers, Dr. Elfving i Helsingfors, Professor Farlow i Cambridge Mass., Redaktør Feddersen, Læge Halldörsson Fridriksön, Laboratorieførstander Grøn-

lund, Cand. pharm. Johannsen, Professor Lange, Dr. Nordstedt i Lund, Dr. V. A. Poulsen, Cand. mag. Raunkiær, Dr. Kolderup Rosenvinge, Docent Rostrup, Brygger Schiøtz i Odense, Professor Warming, Cand. pharm. Zoffmann. — 106 Bind ere blevne indbundne.

Portrætsamlingen er bleven forøget med ikke mindre end 42 Billeder, saagodtsom alle Gaver fra fhv. Apotheker Boysen og Stud. art. Bay, samt fra Professor Warming, Professor Lange, Direktør Nyeland og Botanisk Forening.

Havens Arkiv modtog nogle Manuskripter af Docent Rostrup (floristisk Oversigt over den sydøstlige Del af Fyen).

3. Det zoologiske Museum 1888.

Første Afdeling.

(Professor, Dr. Lütken).

I. De Afdelinger af den store Lausen'ske Gave af jordfundne Pattedyr-Levninger (Kranier, Skeletdele o. s. v.), for hvilke der ikke i Beretningen for 1887 kunde gjøres nærmere rede, vare Kjæmpe-Dovendyrenes (Megatheriernes), Skjolddyrenes (Glyptodonernes og Elefanternes (Mastodonernes) Grupper. Den første af disse Familier omfatter 32 Nummere — større eller mindre Knoglesuiter af ligesaa mange Individuer — repræsenterende maaske ialt 9 Arter. Det bedste Stykke er et tilnærmelsesvis fuldstændigt Skelet af *Lestodon armatus*, som nu er opstillet i Museets Hal. Til Glyptodonterne høre 23 Nummere, repræsenterende 5 Slægts- og Artstyper. Mastodonterne repræsenteres af 9 Nummere (1 Art). Dertil kommer saa endelig en Del mere spredte Levninger af forskellige Pattedyrformer (c. 30 Nummere). Endvidere modtoges i Aarets Løb fra samme Velynder en Del af Skelettet af den fossile Pampas-Bjørn (*Ursus bonariensis*).

II. Af større Gaver har Museets 1ste Afdeling i 1888 modtaget:

1) Fra zoologisk Have 10 Pattedyr: et Muflon-Lam (*Ovis musimon*), en Bezoarged (*Capra ægagrus*), en Skovbuk eller Dværg-Antilope (*Cephalolophus Maxwellii*), 3 Aber (*Semnopithecus cephalopterus*, *Cynocephalus leucophæus* og Orang-Utan: *Simia satyrus*), en Pungrotte (*Didelphys philander*), et Flyveegern (*Pteromys volans*), en Flyvehund (*Pteropus medius*) og en Brud (*Mustela vulgaris*); 30 Fugle: 3 Steppenhøns (*Syrhaptus paradoxus*, *Anas sponsa*, *peposaca* og *moschata*, *Anser segetum* var. *brachyrhynchus*, *Larus tridactylus*, *Gyp hierax angolensis*, *Euplocamus Swinhoei*, *Ibis rubra*, *Plegadis falcinellus*, to *Oedienemus crepitans*, to *Prosthemadera Novæ Zelandiæ*, *Bolborhynchus lineolatus*, *Turtur albiventris*?, *Carpophaga bicolor*, *Chamaepelia talpacoti*, *Gura coronata*, *Geopelia striolata*, *Oena capensis*, *Dacelo gigantea*, *Cyanurus pileatus*, hvid Skade, *Alauda alpestris*, *Alauda calandra*, *Pitangus sulphuratus*, *Estrelida melpoda*, og en Slange (*Herpetodryas*). 2) Fra den botaniske Have: nogle dér fra ældre Tid hestaaende — tildels vistnok fra afdøde Professor Ørsted's Rejser hidrørende — Fiske og Krybdyr. 3) Fra Kommissionen for Grønlands geologisk-geografiske Undersøgelse: 8 af Cand. med. S. Hansen indsamlede Fiske- og Fugleskind. 4) Fra den vestindiske Udstilling (Grosserer Melchior): et Aguti-Skind, et Skind af en ikke i Museet repræsenteret større Haj (*Hypoprion brevirostris*)

samt nogle tørrede Fiske. Hajen maa især betragtes som en værdifuld Erhvervelse. 5) Af de fra Fyrene ved Marineministeriets Foranstaltning indsendte Fugle er der opbevaret 25. 6) Fra Kapitaen, Baron Eggers modtoges 15 Arter af Krybdyr (125 Stykker) og 1 af Fiske (8 Stykker), indsamlede paa Bahama-Øerne. 7) Fra Fyrinspektør Wilnau i China: 12 Skind af Fugle fra China's Kystegne; af de fleste medfulgte tillige Kropskellettet. Et paaskjonnelsesværdigt Arbejde af en i Udlandet levende patriotisk Landsmand. 8) Hr. Walter Mantell paa Ny Zeeland: en lille Suite Knogler af de uddøde Kjæmpefugle (Dinornis: 2 Arter) (indsendt gennem Konsul Toxværd). 9) Inspektør Ryberg og Kolonibestyrer Bistrup: et Skelet og en Hovedskal af en større Delfin (*Lagenorhynchus albirostris*) samt af Førstnævnte nogle grønlandske Fiske.

III. Endvidere er der indkommet talrige Gaver af enkelte Stykker: Fiske (for største Delen danske eller i alt Fald nordiske) fra Hofjægermester Mourier-Petersen, Redaktor Peddersen, Sysselmand Müller, Kolonibestyrer Møldrup, Adjunkt Schack-Steenberg, Dr. Joh. Petersen, Lærer Monrad, Postexpeditør Schrader, Møller Ebbesen, Premierlieutenant Jensen, Toldkontrolør Terp, Fisker Kruse, Fiskehandler Bang, Telegrafist Schmidt, Hr. Fabricius og Sandgraver Christensen. Fugle (fornemmelig danske) fra Grev Moltke (Nørager), Grev Schulin, Baron Rosenørn-Lehn (*Turdus fuscatus* Pall.), Adjunkt Tryde, Prof. Chievitz, Apotheker Zahrtmann, Konservator Hansen, Redaktør Wulff, Justitsraad Juel, Kjøbmand O. Lund, Lærer L. D. Larsen, Gaardejer L. N. Larsen, Postmester Jensen, Maler Ancker, Læge Fiedler, Apotheker Baagøe, Cand. pharm. Petersen, Student Petersen og Student Krabbe, Konsul Stackemann, Proprietær Hoe, Kandidat Faber, Overretsprokurator Lassen, Viktualiehandler Skotte, Vildthandler Sørensen's Efterfølger, Sognefoged P. Gaarboe, Hr. Grønvold, Hr. S. Jensen, Dr. Kolderup Rosenvinge, Hr. J. Olsen og Strandkontrolør Lindholt. Forskjellige Fugleelskere (D'Hrr. Fass, Maaløe, Silberloh, Heckmann, Justitsraad Juel og Grosserer Christensen) have, som tidligere, skjænket Exemplarer af de hos dem i Fangenskab døde Smaafugle. Enkelte andre Gjenstande ere skjænkede af Læge Ringberg, Fru Jørgensen, Pastor Borch, Konservator Hansen, Justitsraad Juel, Postmester Grev Sponneck og andre tildels allerede i anden Anledning nævnte Givere.

Samlingerne til Landets Fortidshistorie ere blevne forøgede med enkelte Ryg- og Bugskalpartier af Moseskildpadden samt med et Bæverkranie (med den ene Underkævehælvte) og en halv Underkæve af et andet Individ, fra sjællandske Tørvemoser (jfr. ogsaa nedenfor under V, 11).

IV. Ved Bything er erhvervet:

1) fra British Museum: en Ormøgle, 5 Pattedyrskind og 25 mindre Pattedyr (Flaggermus, Gnaver) samt 8 Padder og Krybdyr i Spiritus — for den største Del nye for Museet; 2) fra Museet i Wien (k.k. Hofmuseum: en nyhollandsk Lungefisk (*Ceratodus Försteri*) i Spiritus og en *Amia calva* som Skelet — begge vigtige Stykker; 3) fra Museo Civico i Milano: 120 Fiskearter, for største Delen fra Middelhavet — alle værdifulde Bidrag til kritisk Artsstudium; Samlingen er især rig paa Kutlinger (*Gobius*, *Laxesild* (*Scopelini*) og *Leptocephaler*; 4) fra Museet i Firenze: 4 Paddearter (11 Exemplarer) og 16 middelhavske Fiske 62 Exemplarer, fornemmelig af *Laxesildenes* Gruppe og vigtige

for det nøjere Studium af disse Højsøfiske, af hvilke Museet sidder inde med et betydeligt pelagisk Materiale.

V. Kjøbt er: 1) en japanesisk Kjæmpe-Salamander (*Megalobatrachus maximus*), et stort Skelet af samme Art og et stort Skelet af en Lungefisk (*Protopterus annectens*); 2) en ved Færøerne sjælden Højsøfisk (*Plagyodus ferox*) af *Laxesildenes* Familie; 3) en Samling af 37 ostindiske Fugleskind (34 Arter) fra Suluøerne; 4) en Suite af islandske Ferskvandsfiske, især *Laxefiske* (c. 60 Stykker); 5) 4 nordamerikanske Fugleskind; 6) 8 danske Fiske; 7) 4 udstoppede Fiske og et Fiskeskelet; 8) 6 danske Fugle, til Udstopning eller Skelettering; 9) Afstøbning af en fossil Krokodil-Gavial fra en østerrigsk Miocen-Dannelse; 10) en ved Frederikshavn grundstødt Delfin (*Lagenorhynchus albirostris*); 11) Baghovedet af en Polar-Oxe (*Ovibos moschatus*), opgravet i et Mergellag i Nærheden af Esrom.

VI. Den systematiske Revision er fremmet:

1) For Krybdyrenes og Paddernes Vedkommende ved Revision af de ægte Padder (*Batrachia anura*) efter British Museums Katalog (ved Boulenger), af den store og vanskelige *Anolis*-Slægt (af *Leguanfamilien*), af *Varslernes* (*Varanernes*), *Ameivernes*, *Firbenenes* (*Lacertidernes*), *Ring- og Snogeøglernes* (*Cyclosaurii* og *Scincoidei*) Grupper, ligeledes efter de nye Boulenger'ske Arbejder. For de to sidste Familiers Vedkommende var Arbejdet ikke helt fuldført ved Aarets Slutning, ligesom den nye Opstilling ikke var helt gennemført for Paddernes Vedkommende. Talangivelser ville derfor bedre finde deres Plads i næste Aarsberetning. Bearbejdelsen af *Saurierne* er udført af Museumsassistent Winge, Paddernes i det Væsentlige af Adjunkt, Docent Jungersen. 2) For Fiskenes Vedkommende ved Revision af Familierne *Ammodytidae*, *Symbranchii*, *Clupeoidei*, *Mugiloidei* og *Atherinæ*, og der er dernæst begyndt paa en tidssvarende Behandling af *Aborrefiskenes* (*Percoidei*) store Familie med beslægtede Grupper. I denne Del af det planmæssige Arbejde indenfor Afdelingen have medvirket Cand. mag. Adjunkt Wick og Cand. mag. Posselt. 3) I den palæontologiske Afdeling har Assistenten Kandidat H. Winge, udført det meget betydelige Bestemmelsesarbejde af den ovenfor omtalte store Lausen'ske Samling af jordfundne Pattedyr-Knogler fra Pampaslagene i den argentinske Republik. At dette omfattende og vanskelige Arbejde er ført til Ende saa godt og saa hurtigt, fortjener særlig Anerkjendelse.

VII. Det Opstillingsarbejde, som har været Resultatet dels af disse planmæssig fremskridende Revisionsarbejder, dels af de ovenfor anførte Forøgelsers af Museets Hvirveldyrafdeling i meget forskellige Retninger, finder sit Udtryk i det betydelige Antal af 486 i Museets Skabe, Montre o. s. v. opstillede større eller mindre Gjenstande, der fordele sig som følger paa de forskellige Klasser og Underafdelinger a) I den palæontologiske Afdeling: 49 Nummere, omfattende hver flere eller færre Stykker, af den store Lausen'ske Samling af fossile Pattedyrs Skeletter, Kranier, Knogler, Tænder o. s. v. Disse saaledes opstillede Stykker høre til 12 Arter. Som de notableste kunne fremhæves: Skelet, forholdsvis fuldstændigt, af *Lestodon armatus*, Hovedskaller af *Ursus bonariensis*, *Machærodus neogaus*, *Typotherium cristatum*, *Myloodon gracilis* og *Hoplphorus ornatus*, Haleskeder af samme samt af *Doëdycurus giganteus*, en stor Del af Skelettet af *Glyptodon typus*, Forlemmerne af en Hjortear, For- og

Baglemmerne af *Scelidotherium leptocephalum*. Endvidere Kraniet (i Gipsafstøbning) af en i Østerrigs Miocendannelse funden Krokodil-Gavial (*Gavialis eggenburgensis*) og det i Nærheden af Esrom opgravede Fragment af Polaroxen eller Oxefaaret (*Ovibos moschatus*), det første Fund af denne Art her i Landet.

b) Af Pattedyr er der kun udstoppet 3, men de høre ogsaa til de interessantere Forøgelser af Samlingen: en Træ-Kænguru (*Dendrolagus Lumholtzii* Coll.) fra Queensland (Ny-Holland); Arten er ny og Slægten var tidligere ikke repræsenteret i Museet; et Muflon-Lam (*Ovis musimon*) og en lille Skovbuk (Dværg-Antilope, *Cephalophus Maxwellii*, begge døde i den zoologiske Have og skjænkede af dens Bestyrelse. (Andre udstoppede Pattedyr, der ved Aarets Slutning ikke vare tørre nok til at indsættes i Samlingen, forbigaaes foreløbig). — I Spiritus er opstillet 5 Flaggermus og 11 Gnavere (deraf 2 danske). I Hvalsamlingen er indsat 3 Grindehvalkranier og et Hvidnæsekranium; i den almindelige Kraniesamling 11 Kranier, deriblandt af den ovenfor nævnte Skovbuk og af den af zoologisk Have skjænkede Orang-Utan.

c) Samlingen af udstoppede Fugle er bleven forøget med 31 Stykker, af hvilke 22 ere danske eller nordiske Fugle; af disse kunne fremhæves en Steppehøne (*Syrhaptis paradoxus*), 1 *Turtur auritus*, 1 *Upupa epops* og 1 *Turdus fuscatus* Pall. (ny for Faunaen, samt flere almindelige Farve-Varieteter (af Skade, Agerhøne, Vildand, Hjeile o. s. v.).

d) Af Krybdyr og Padder er der kun udstoppet 1 (en stor sydamerikansk Frø); der er opstillet i Spiritus 169 ægte Padder (*Batrachia anura*), (deraf 6 hørende til den danske Fauna) og 1 Exemplar af den japanske Kjæmpesalamander (*Megalobatrachus maximus*), der hidtil ganske manglede i Samlingen; af Øgler (Saurier) er der opstillet 42 (deraf 4 til den danske Fauna). Dertil kommer endvidere 1 Øglekranium (af *Sheltopusik*) samt 8 Paddeskeletter, deriblandt af Pipa-Tudsen, samt et stort og smukt Skelet af den japanske Kjæmpesalamander, begge udfyldende meget væsentlige Huller i Samlingen.

e) Samlingen af udstoppede Fiske er bleven forøget med 21 tildels anselige Stykker, hvoriblandt 2 Rokke- og 13 Hajformer, 1 Lax og 1 Laxeørred (*Salmo trutta*). Af Skeletter og Kranier af Fiske er der opstillet 10, deriblandt Skelet af *Amia calva* og *Malthæa vespertilio* og Kraniet af en sjældnere vestindisk Haj (*Hypoprion brevirostris*; men fremfor disse bør dog fremhæves et stort og smukt Skelet (i Spiritus) af den afrikanske Lungefisk (*Protopterus annectens*). Af de 117 i Spiritus opstillede Fiske falde de 61 paa den dansk-nordiske faunistiske Samling, og af disse kunne særligt fremhæves danske Exemplarer af *Phycis blennioides* og *Gadus minutus*, 15 Exemplarer af islandske Laxefiske, 1 Exemplar af den sjældne og anselige Højsø- eller Dybhavsfisk, *Plagyodus (Alepisaurus) ferox* fra Færø; af det hele Antal hidrøre de 24 fra den i forrige Aarsberetning omtalte Gave af japanske Fiske, 14 høre til Familien *Symbranchii*, 29 til *Ammodytes*-Slægten (de fleste nordiske; at fremhæves særligt fortjener et Exemplar af den nyhollandske Lungefisk (*Ceratodus Forsteri*). Det bør bemærkes, at i begge i disse Afdelinger (Fiskene og Krybdyr-Padderne) er der tillige sammenstillet i supplerende Magasinglas eller anbragt i Rørglas, indført i de systematiske Kataloger, forsynet med Etiketter o. s. v., et betydeligt Antal Individuer af de reviderede Grupper, til hvilke der i den foranstaaende Oversigt over det Opstillede intet Hensyn er taget.

VIII. Det kan ikke nægtes, at Mangelen paa Plads begynder paa mange Punkter at gjøre sig gjældende. Det er en Selvfølge, at man maa indrette sig derefter, baade med Anskaffelser og Opstillinger. At Pladsen dog ikke skal blive helt utilstrækkelig ved nye Anskaffelser, derfor er der kun altfor godt sørget ved de bevilgede Pengemidlers snævre Begrænsning; men mod Gaver kan man dog ikke værge sig, og det Spørgsmaal vil derfor snart komme til at foreligge, baade for den ene og den anden Museumsafdeling, hvorvidt der kan vindes forøget Opstillingsplads ved f. Ex. at anbringe nye Skabe ovenpaa de nuværende, mellem disse og Loftet, i Udstillingslokalerne.

— Samlingerne til Landets Fortidshistorie ere, foruden af deres Skaber, Etatsraad, Professor, Dr. Steenstrup, benyttede af Kandidat Zinek til Studier til Erkjendelse af Gravkammertidens tamme og vilde Dyr, samt af Professor Nehring fra Berlin, som foretog udførlige Studier og Udmaalinger af Museets rige Materiale til Uroxens (*Bos primigenius*) Bygning og Historie.

— Iagttagelserne over Fuglefald og Fugletræk ved Fyretablissementerne ere blevne fortsatte. Den fjerde ornithologiske Aarsberetning (for 1886) ved Cand. mag. O. Winge er udkommet i »Ornis«. Med særlig Tilfredsstillelse maa Bestyreren omtale, at det er lykkedes ham med Understøttelse af Carlsbergfondet at udgive den, allerede i forrige Aargang omtalte, første Samling af Afhandlinger om de i det indre Brasiliens Kalkstenschuler af Professor Dr. P. V. Lund udgravede og i den Lund'ske palæontologiske Afdeling af Museet opbevarede Dyr- og Menneske-Knogler, under Titelen »E. Museo Lundii« I., 4to, 383 Sider, med 14 stentrykte eller lustrykte Tavler, indeholdende Afhandlinger af afdøde Joh. Reinhardt, O. Winge, H. Winge, Udgiveren og S. Hansen. Værket er — foruden til indenlandske Bibliotheker og Videnskabsmænd — oversendt til de Institutioner i Udlandet og fremragende Videnskabsmænd, hvem Museet skyldte Gjengjæld for modtagne literære Sendelser eller anden Opmærksomhed, eller for hvilke det kunde antages at have en særlig Interesse.

— Der er udstedt c. 60 Adgangskort for Studerende o. s. v. Paa de offentlige Dage har Museet havt 60495 Besøg.

Anden Afdeling.

Den om denne Afdeling af Inspektør Levinsen afgivne Beretning findes under de Moltkeske Afdelinger.

Tredie Afdeling.

(Inspektør, Dr. Meinert).

I. Insekterne.

Samlingen af tørre Insekter.

A. Generalsamlingen. 1) Sammenstillingen af den gamle Tønder Lund-Søhestedt'ske Samling er fortsat (jfr. Beretning for 1886), og de resterende Familier af Billernes Orden ere næsten gjort færdige. 2) Opstillingen af Hvepsernes Orden er fortsat med al Kraft; Sammenarbejdelsen og Bestemmelsen af dem er naaet til Afslutning af de eenlige Bier (Kandidat Schlick), medens

Præparationen og Opstillingen er fremmet til ind i Vespariæ, til Slægten Vespa.

B. Den danske Samling. 1) Opstillingen af Billerne er fortsat med Afslutning af Familien Histri og de smaa Familier Gyrini og Cissidæ (4 smaa Kasser). 2) Bearbejdelsen af Staphylinerne er fortsat til Gruppen Stenini. 3) Opstillingen af Tægerne er begyndt og naaet fra Tetyra til Monacanthia ciliata (10 smaa Kasser). 4) Sammenstillingen og Opstillingen af Bladhvepserne er naaet til Slægten Allanthus (4 større Kasser — Kandidat Borries).

C. Oversigtsamlingen. 1) Til Belysning af Sommerfuglenes Udviklingshistorie ere de vigtigste Sommerfugle med deres Larver (tørre) sammenstillede i 2 Kasser. 2) Spiritus-Samlingen af Larver er fortsat og afsluttet for Billernes Vedkommende. Samlingen har været benyttet i Aarets Løb af 23 Personer.

II. Edderkopperne (*Arachnidæ*).

Af Familien Opiliones, navnlig Op. Ianiatores (*Gonyleptidæ*) har Museet i Aarets Løb modtaget en betydelig Tilvæxt som Følge af Dr. Will. Sørensens Bearbejdelse af disse Dyr, dels ved Bytning med forskjellige Museer i Europa, dels, og det fortrinsvis, ved Dr. Sørensens Gave af 62 for Museet nye Arter af denne anselige, men kun lidet kjendte Familie; de fleste af disse Dyr ere dertil Typer for de af Dr. Sørensen opstillede Arter, hvilken Omstændighed jo meget væsentligt forøger deres Betydning. De fremmede Arter af Familien Pycnogonidæ (Sædderkopper) ere opstillede og etiketterede, c. 25 Arter, opstillede i 70 Tuber.

III. Krebsdyrsamlingen (*Crustaceerne*).

Generalsamlingen. Bearbejdelsen o: Sammenstilling, Bestemmelse, Opstilling og Etikettering, af Afdelingens Crustaceer er fortsat, og dennes videnskabelige Medhjælper, Dr. H. J. Hansen, har herpaa anvendt sin meste Arbejdstid. Ved samme Lejlighed gennemgaaes ogsaa Studiesamlingens tilsvarende Dyrefamilier, og sammes Bestyrer, Professor zoologiæ, Dr. Lütken, har derefter overladt Afdelingen de for denne tjenlige eller særligt ønskede Dyr. Den derved fremkomne Tilvæxt for Afdelingen er meget betydelig. 1) Opstillet og etiketteret Familierne Euphausiidæ og Mysidæ, ialt 53 Cylinderglas med 178 Tuber. 2) Bestemt, opstillet og etiketteret de exotiske Cumaceer, i 8 Cylinderglas. 3) Bestemt Familierne Peneidæ og Leuciferi, og fortsat Bestemmelsen af Sergestidæ. 4) Paabegyndt Bestemmelsen af Krabberne (*Brachyuræ*), saavel de i Spiritus opbevarede som de gamle tørrede Exemplarer; hidtil ere c. 260 Arter bestemte og opstillede.

IV. Den Westermann'ske Samling.

Samtlige Skabe og Kasser ere gennemgaaede, og navnlig ere Skabsdørene eftersete og reparerede.

Af Gaver og Forøgelser fremhæves: 1) Studiesamlingen, jfr. Post 3, har overladt Afdelingen af Krebsdyr adskillige Cumaceer (10 Arter, deraf 7 nye for Afdelingen), Amphipoder (10 Arter, bestemte og i sin Tid givne

af Axel Boeck), Cyclometopa (48 Arter, deraf 20 nye) og Oxyrrhyncha (12 Arter, deraf 4 nye); desuden af Biller og Billelarver en ikke ringe Mængde i c. 60 større og mindre Glas og Tuber, af hvilke navnlig den kjæmpemæssige Larve til en Megasoma maa fremhæves. 2) Dr. Will. Sorensen, jfr. Post 2, har skjænket en stor Samling af de anselige og sjældne Gonyleptider. 3) Modtaget fra Custos Ritsema ved Leydener Museet som Gjengjæld, jfr. Beretning for 1886, en Samling Biller fra Sumatra (168 Exemplarer, alle bestemte og mange nye). 4) Skolebestyrer, Etatsraad Brix en Samling Insekter, navnlig Sommerfugle og Møl (samlede af Grev U. A. Holstein i Brasilien, over 200 Exemplarer). 5) Gartner Hausehild 28 forskellige exotiske Biller, nye for Samlingen. 6) Etatsraad Lausen endel fossile Krabbelevninger. 7) Lieutenant Jensen en Del Crustaceer fra »Dagmar«s Togt til Piræus (navnlig Copepoder). 8) Premierlieutenant Ryder Udbyttet af to Travlinger i Danmarks-Strædet (forskjellige Crustaceer). 9) Assistent Steenstrup og Dr. Rosenvinge nogle Arthropoder, navnlig Araneer, fra Grønland. 10) Superintendent Kragh i Nagasaki Bidrag til Ugimyia-Fluens Udviklingshistorie (Larver, Pupper og Imagines samt angrebne Silkeorme. 11) Justitsraad Juel nogle Arthropoder fra Texas. 12) Dr. Boas en for Museet ny Art af Havtægernes Familie. 13) Fra Museerne i St. Petersborg, Stockholm, Dresden og Berlin er tilbyttet endel Gonyleptider, jfr. Post 2. 14) Af den berygtede Tsetseflue, Glossina morsitans, fra Afrika, er der erhvervet et Par Stykker ved Kjøb. 15) Endelig har den indenlandske Insektsamling erhvervet forskjellige for den nye Arter, fortrinsvis af Biller. Blandt Giverne maa særligt fremhæves Museets Konservator, Løvendal, som alt i en Række Aar har skjænket Museet en betydelig Del for det nye eller sjældne Biller, ikke sjældent i større Antal, og hvem Museet ogsaa for dette Aars Vedkommende skylder 6 nye Billearter; desuden maa her nævnes Skolebestyrer Jørgensen i Odense, Baron Rosenkrantz, Stud. mag. Wesenberg-Lund, Adjunkt Asmussen i Aalborg og Baron Ritmester Wedel.

Til fremmede Videnskabsmænd har Afdelingen sendt: 1) til Professor Hagen i Cambridge i Mass 6 Arter af Termiter; 2) til Dr. Erich Haase fra Dresden nogle Insekter i Spiritus til anatomisk Undersøgelse; 3) til Dr. Paul Mayer i Napoli en Samling af Krebsdyrslægten Caprella til Hjælp til en Monografi over denne Slægt; 4) til Custos Ritsema i Leyden Museets og Westermanns Samlings Individuer af Slægten Helota, til Sammenligning; 5) til Professor G. O. Sars i Christiania nogle faa Arter Pycnogonider, ligeledes til Sammenligning.

De Moltkeske Afdelinger.

I.

Studie- og Undervisningssamlingen.

(Professor, Dr. Lütken).

Studie- og Undervisnings-Samlingen har i det forløbne Aar arbejdet under de selvsamme Vilkaar og Forhold som i de nærmest foregaaende, og det synes derfor unødvendigt at gjentage, hvad der i de sidste Aarsberetninger med tilstrækkelig Udførlighed er omtalt. At de Studerendes Antal — saavel deres,

der studere til medicinsk Forberedelsesexamen, som deres, der ville underkaste sig en naturhistorisk Magisterkonferens eller Skoleembedsexamen i Naturhistorie og Geografi — er urimeligt stort og i alle Henseender trykkende, er vel bekendt, og berøres her kun, for at det ikke af en senere Tid, naar Forholdene maatte have forbedret sig, skal blive glemt.

Der er bleven holdt de sædvanlige Forelæsninger og Øvelser, og den Assistance, hvorover Bestyreren har kunnet raade i den ene eller anden Retning, har været den sædvanlige, dog med den Indskrænkning, at en alvorlig Sygdom berøvede Samlingen Konservator Hamburgers Hjælp i længere Tid, og at Adjunkt Jungersen i flere Maaneder var fraværende, med Ministeriets Tilladelse, paa en Studie- og Udenlandsrejse, i hvilket Tidsrum Kandidat Posselt i Hovedsagen ene maatte overtage de Studerendes Vejledning i de faste Øvelsestimer. Foruden til de sædvanlige Øvelser og Forelæsninger ved Professor zoologiæ er Samlingen bleven benyttet til Adjunkt Jungersens Undervisning for Polyteknikere og Seminarister samt til almindelig Forberedelsesexamen, og Lokalet til Inspektør Levinsens Forelæsninger og Øvelser samt til den naturhistoriske Forænings Aftenmøder.

Der er fortsat med Etiketteringen af de Dele af Samlingen, som mest trængte dertil, paa en solidere Maade, og et ikke tidligere benyttet Skab er flyttet ind i Konservatorens Arbejdsværelse, for at skaffe Plads til de betydelige Forøgelse, som Præparatsamlingen efterhaanden og særligt iaar har faaet. At Samlingen trykkes meget af den indskrænkede Plads, som vanskeliggjør dens Benyttelse og umuliggjør dens Forøgelse efter den Maalestok, som vilde være ønskelig, for samtidig at kunne beskjæftige et større Antal Studerende, er ofte udtalt, men maa gjentages atter og atter, indtil Mangelen bliver afhjulpen. Samlingen af Forelæsningstegninger — i dette Aar fornemmelig til Oplysning af Hvirveldyrenes Anatomi — er bleven forøget meget betydelig, efter saa stor en Maalestok, som det kunde overkommes, og samtidig maatte de til deres Opbevaring anvendte Indretninger udvides o. s. v. Af anskaffede literære Hjælpe-midler er der kun Anledning til at omtale Fortsættelsen af det Brühl'ske zootomiske Atlas samt et Par anatomiske Haandbøger og Anvisninger; et større zootomisk Billedværk, som nærmest vil komme de naturhistoriske Studerende tilgode, kan ventes afsluttet til næste Aar og hører derfor bedre ind under en følgende Aarsberetning

Af de c. 120 Præparater, hvormed Samlingen er bleven forøget, skal først fremhæves en Række Former af Indvoldsorme, hvormed den kongelige Veterinær- og Landbohøjskoles zoologisk-anatomiske Samling havde den særdeles Velvillie at forege Studiesamlingens Undervisningsapparat (*Tænia marginata*, *perfoliata*, *quadrilobata*, *mamillana* og *crassicollis*; *Oxyuris curvula*; *Distoma hepaticum*; *Amphistomum explanatum* og *conicum*). Hertil kommer endvidere nogle fra Ulandet (den Fric'ske Naturaliehandel i Prag) erhvervede Stykker (*Cysticercus tenticollis*, *Coenurus cerebralis* i en Faarehjerne, en stor *Linguatula*, *Dracunculus medinensis*, *Anchylostomum duodenale*, *Caryophyllæus*). Dernæst er der fra samme Institut erhvervet en særdeles god og smuk Række af anatomiske Præparater: Skeletter af *Petromyzon fluviatilis* og *marinus*, *Myxine* og *Ammo-coetes*, af Lungefisk (*Protopterus*), tilligemed flere Specialpræparater, af Hajer og Røkker (*Scyllium*, *Raja*, *Tospedo*), af Stør, af en Løgfrolarve og en Axolotl;

endvidere Cirkulationssystemet af Axolotl og Gjedde, Nervesystemet af en stor Tudse, de elektriske Organer og Nervesystemet af Torpedo o. s. v. Anskaffelsen af disse Præparater, som haabes efterfulgt af flere, har afhjulpet betydelige Savn, men er dog nærmest Følgen af, at Bestyreren besluttede sig til i Aarets anden Halvdel, da et nyt zoologisk Kursus skulde begynde med Hvirveldyrene, at give dette en mere anatomisk-morfologisk Karakter, end Foredragene over den almindelige Zoologi nogensinde her have havt — en Ændring, der naturligvis gjør Krav paa en større Række derpaa beregnede Præparater og Forelæsningsbilleder, som først efterhaanden kan skaffes tilveje; men en Ændring, som syntes krævet forsøgt, dels af Tidens hele Retning og det Opsving, som hele denne Side af Videnskaben har faaet, dels af Hensyn til de medicinske Studerendes efterfølgende Hovedstudier. Ved Siden af disse direkte Anskaffelser, der have lagt stærkt Beslag paa Pengemidlerne, har man selvfølgelig ogsaa benyttet anden Lejlighed, der tilbød sig, til at anskaffe eller forfærdige simplere zootomiske Præparater, fremdrage saadanne af hengjemte Materialier o. s. v. Af en større indkjøbt Haj imødesees Fuldendelsen af en Række nyttige Præparater til Skeletbygningen. Der er endvidere købt og opstillet et Kamelkranium, Kraniet af en Spækhugger, en Palmekrabbe (*Birgus latro*), 3 smukke Exemplarer af Ferskvands-Bryozoeer (*Alcyonella*, *Cristatella*, *Plumatella*), og der er opstillet et Skelet af en større Tudse samt nogle store og instruktive Exemplarer af Haveedderkopper fra Karahavet, nogle tørrede Svampe, skjænkede af den vestindiske Udstilling m. m.

Den Rejse til Udlandet, som Bestyreren med Ministeriets Samtykke foretog i Sommerferien, og om hvilken han har indsendt en Beretning, jfr. foran S. 745—47, benyttede han blandt Andet til at gjøre sig bekendt med den zoologiske Universitetsundervisning i Berlin, Leipzig og Wien, med særligt Hensyn til Undervisningsapparat af Præparater og Undervisningsbilleder, samt overhovedet til de Midler, hvorved man søgte at overvinde Vanskeligheden ved at docere Zoologi for en stor Tilhørerkreds, samt til Indretningen af zootomiske Laboratorier for videregaaende Studium.

Af Studiesamlingens store Krebsdyr-Materiale, som efterhaanden underkastes Bearbejdelse ved Dr. H. J. Hansen, er der overladt Museets 3die Afdeling 24 Arter af Euphausiider (11 af disse fandtes ikke tidligere i Hovedsamlingen; Exemplarernes Antal er flere Hundrede), 10 Arter af Cumaceer (7 nye for Hovedsamlingen; over 30 Exemplarer) og 59 Arter af cyclometope og oxyrrhynche Krabber, af hvilke 26 ikke tidligere fandtes i Hovedsamlingen. Til Dr. Hansens Monografi af Cirolaniderne, som er færdig til Trykning, har Studiesamlingens Krebsdyr-Materiale bidraget en ikke ringe Del.

II.

Bløddyr-, Straaledyr- og Ormesamlingen.

(Inspektør Levinsen.)

Forøgelse af Samlingen. 1) Enkefrue de Roepstorff har med stor Liberalitet tilbudt at ville supplere de Samlinger af Konkylier fra Nikobar- og Andamanøerne, som hendes afdøde Mand gennem en Række Aar har foræret Museet.

Hr. de Roepstorffs efterladte Samling befinder sig for Øjeblikket i London for at blive bestemt af en engelsk Konkylolog, Dr. Austin, og den vort Museum tiltænkte Del af denne vil efterhaanden blive sendt os. En første Sending er allerede ankommen. Denne Gave maa betegnes som den værdifuldeste Forøgelse, Afdelingen i Aarets Løb har modtaget. 2) Premierlieutenant i Marinen Ryder har indsendt Udbyttet af nogle Skrabninger mellem Grønland og Island (paa 553 Favne). Heraf skal særlig fremhæves, som interessante Forøgelser af vore Samlinger, et Exemplar af en Borsteorm (*Spinther arcticus*) samt nogle Stykker af en Brisinga-Art. Ogsaa det øvrige Udbytte vil formodentlig ved nærmere Undersøgelse vise sig at være af Interesse. 3) Dr. phil. J. Petersen, Afdelingens Assistent, har foræret Museet en Samling subfossile danske Mollusker og en Samling af Littoriner fra Landets forskjellige Egne. 4) Det kongelige geografiske Selskab har velvilligt overladt Museet en Samling afrikanske Konkylier, som det havde modtaget af Docent, Baron Schwerin. 5) Museet for de nordiske Oldsager har foræret Afdelingen Repræsentanter for de i Meilgaard Kjøkkenmødding fundne Snegle og Muslinger. 6) Fra den vestindiske Udstilling er erhvervet et Par store og smukke Koraller.

Mindre Bidrag skyldes: Etatsraad J. Steenstrup, Professor Lütken (et smukt Exemplar af *Acyonella fungosa* fra Leipzig), Adjunkt Feddersen (Exemplarer af *Asterias glacialis* fra Skagen m. m.), Baron Eggers (nogle Koraller og Bløddyr fra Vestindien), Discipel Bay (en lille *Sepia* fra Barbados (?) samt nogle Konkylier), Premierlieutenant af Marinen Jensen (nogle paa et Middelhavstogt indsamlede Konkylier o. s. v.), Dr. phil. Kolderup Rosenvinge og cand. med. S. Hansen (nogle i Grønland indsamlede Dyr), Kammerherreinde v. d. Maase, Kontrolør Lindholm, Ingeniør Fibiger, Dr. R. S. Bergh, Studenterne Gudman og Hertz, Kapitain Cl. Madsen og Bestyreren.

Bestemmelses- og Ordningsarbejder. Bestyreren har fortsat de i forrige Aarsberetning omtalte Arbejder indenfor Bryozoernes og Svampenes Afdelinger. Den danske Bryozosamling er bleven yderligere forøget, idet Bestyreren har gennemgaaet Cand. phil. Riises og Boghandler Lynges store Konkyliesamlinger og med disse Herrers velvillige Tilladelse udtaget saadanne med Bryozøer besatte Stykker, som Museet kunde ønske at besidde. En lignende Imødekommenhed er bleven vist af Cand. med. Rasch, hvis anselige Herbariesamling Bestyreren har gennemgaaet. Den samlede danske Bryozosamling er nu bestemt og for Rørglassamlingens og den tørrede Samlings Vedkommende endelig ordnet og etiketteret. En videnskabelig Bearbejdelse af de danske Bryozøer og Svampe er begyndt.

Assistenten, Dr. phil. Joh. Petersen, har i Aarets Løb været beskæftiget med en Del højst paatrængende Ordningsarbejder. En saadan Ordning er bleven de store Magasiner paa Loftet og den af Dr. Beck ved Naturforsker-mødet i Kiel 1846 udstillede Samling tildelt. Dernæst ere en stor Del af Muslingerne i den systematiske Samling gennemgaaede. En Samling af *Buccinum undatum* er udstillet for at vise denne Arts Variieren i de nordiske Have og særlig i de danske Farvande.

Etatsraad, Professor, Dr. med. & phil. J. Steenstrup har fortsat sine Studier over Cephalopoderne.

Konservationsarbejder. Rensningen af Konkyliesamlingen er fortsat og i Aarets Løb er 279 Skuffer befriede for og beskyttede mod Støv. Samtidig er ved Afdelingens egen Arbejdskraft 13524 gamle Æsker malede og ferniserede.

Afdelingens Materiale har været benyttet af forskjellige udenlandske Videnskabsmænd. Dr. Hartlaub i Bremen har laant til Undersøgelse et Antal Meduseformer, Professor Thorell i Stockholm nogle nordiske Arter af Slægten Buccinum, og fornylig har Dr. Brook fra Edinburgh, hvem det er overdraget at bearbejde Challenger-Expeditionens Antipathider, opholdt sig her nogle Dage for at studere vort Museums Materiale af denne Afdeling.

4. Det mineralogiske Museum 1888.

(Professor Johnstrup.)

Efterat det nu er blevet afgjort, at Museet i en nær Fremtid vil kunne overflyttes i en ny Bygning med tilstrækkeligt Lys og den i en længere Aarrække savnede Plads, saa at alle Samlingerne kunne blive instruktivt opstillede og let tilgængelige, skal Lejligheden benyttes til her i Korthed at omtale nogle forberedende Foranstaltninger, for at Flytningen i sin Tid kan foregaa paa den mest betryggende Maade og Gjenstandene blive nogenlunde hurtigt opstillede. Et vigtigt Spørgsmaal ved Flytningen af saadanne Samlinger er, at Etiketterne ikke blive forbyttede under Transporten, og der er derfor allerede i de nærmest foregaaende Aar optaget fuldstændige Fortegnelser over de fire Femtedele af Hovedsamlingen af Mineralierne, der er Museets kostbareste Afdeling, da den indeholder mange uerstatteelige Grupper af Mineralier fra Norge og vore Blande. Katalogens Løbenummere ere samtidig anbragte baade paa Mineraliet og paa dets Etiket, saa at en Forveksling ikke er mulig. Den nu katalogiserede Del af denne Samling udgjør ialt c. 22000 Nummere og den endelige Ordning af den resterende Femtedel vil forhaabentlig være tilendebragt, førend Flytningen skal foregaa.

Derimod forestaaer der et langt betydeligere Arbejde med to andre Samlinger. Bjergartssamlingen og den almindelige geognostiske Samling med de til de enkelte Formationer hørende Forsteninger. Af Bjergartssamlingen, den mindre af disse to, er en vigtig Del, som er anskaffet i de senere Aar, for at den skal kunne svare til Videnskabens nuværende Standpunkt, nedpakket i Kasser af Mangel paa Plads. Der er destoværre ikke megen Sandsynlighed for, at det vil være muligt at faae sammenarbejdet den ældre og den nyere Del af denne Samling, førend den nye Bygning er tagen i Brug, paa Grund af at Museet er saa overordentlig begrænset i Henseende til Arbejdsrum. Hvad den almindelige geognostiske Samling, som indbefatter Udlandets Formationer, angaaer, da agtes enkelte af de alt opstillede Partier tagne under Behandling for at have dem færdige til den nye Opstilling i Montrene. Andre Partier af samme vil det dog være nødvendigt at nedpakke foreløbigt i Kasser, ligesom en Del af Stenartssamlingen, for at faae Plads til det øvrige i de nuværende Museumsskabe. Dette gjælder især nogle af de mesozoiske og tertiære Samlinger, der ikke forekomme i de skandinaviske Lande, og som derfor bedre kunne undværes, skjønt det ogsaa med Hensyn til saadanne er en Ulempe, at de ere utilgængelige i den mellemliggende Tid.

Anderledes stiller Sagen sig med de danske geognostiske Samlinger, der paa ingen Maade kunne undrages den daglige Benyttelse af Hensyn til Studierne, Forelæsningerne og den nu paaabegyndte planmæssige geologiske Undersøgelse her i Landet. Den betydelige Tilvæxt disse Samlinger have modtaget i de senere Aar fra geognostiske Excursioner i de forskjellige Dele af Landet, nødvendiggjør en Revision og Sammenarbejden, hvorefter der vil blive optaget en systematisk Fortegnelse over hele Samlingen og Nummerering af de enkelte Stykker og Etiketter i Lighed med, hvad der er foretaget med Museets Hovedsamling af Mineralier. Denne endelige Ordning af de danske Samlinger er begyndt iaar med Sten- og Jordarterne fra Bornholm, hvorover Fortegnelsen er færdig.

Efter denne Oversigt over, hvad der er og vil blive gjort for, saa meget som muligt, at lette Overflytningen af Samlingerne fra Museets nuværende til dets nye Lokaler, skal omtales de iaar af Assistenterne udførte særegne Arbejder og nogle af de betydeligste Anskaffelser.

Museets første Assistent, Steenstrup, har i Begyndelsen af Aaret fortsat den i det Foregaaende omtalte Katalogisering af Mineralsamlingen, og i Slutningen af samme Aar har han begyndt at ordne den betydelige Samling af Mineralier og Bjergarter, som han i Sommeren 1888 har indsamlet paa en Rejse i Julianehaabs og Frederikshaabs Distrikter. Hensigten med denne Rejse var dels at afslutte tidligere Studier over den derværende af ham benævnte »Sodalith-Syenit« og de ledsagende sjældne Mineralier, dels for at Museet i det Mindste for en Del kunde faae Erstatning for det Tab af Mineralier, som det led ved Christiansborgs Slotsbrand. Dette Ordningsarbejde er endnu ikke afsluttet. Den anden Assistent har været Bestyreren behjælpelig med den foran omtalte Bearbejdelse af de bornholmske Samlinger og med de daglig forefaldende Arbejder i Retning af Museets Tilvæxt og Bytteforbindelser. Endvidere har Kandidat Bartholin et Par Timer ugentlig fortsat Bestemmelsen af en Samling Planteforsteninger fra Nord-Grønland, hvorfor der er tildelt ham et Honorar af 100 Kr. af de Moltkeske Legaters Konto I.

I Forhold til Museets smaa Indtægter er der dog iaar gjort to større Anskaffelser, nemlig af et større Mikroskop og en Samling Krystalmodeller, hvilket skyldes den Omstændighed, at der i det foregaaende Aar var opsparet et Beløb paa de Moltkeske Legaters Konto II. Vel var Museet iforvejen i Besiddelse af to gode Mikroskoper, hvoraf det ene er anskaffet i 1869, det andet 1880, men paa Grund af de store Fremskridt, som i de senere Aar ere gjorte i Studiet af de optiske Forhold baade ved naturlige Krystaller og tyndtslebne Bjergarter, vare de nu ikke længere tilstrækkelige dertil. Der følte derfor Savnet af et Mikroskop med Nutidens forbedrede Linser og de til ovennævnte Undersøgelser nødvendige Biapparater, og et saadant er iaar anskaffet fra den bekjendte Optiker Fuess i Berlin for 631 Mk. Hidtil har Museet kun været forsynet med den saakaldte »Haiey«'ske Samling Krystalmodeller, der er anskaffet i Begyndelsen af dette Aarhundrede, men som nu er en Del forældet, hvorfor der iaar er anskaffet fra Dr. Krantz i Bonn en Samling af 743 Stkr. Krystalmodeller. Den er ikke blot langt fuldstændigere end den ældre, men tillige systematisk ordnet og beskrevet af Krystallografen Professor Groth i München. Den har kostet 1200 Mk.

De enkelte Afdelinger i Museet have faaet følgende Forøgelser i det forløbne Aar

A. Mineralsamlingen. 1) Endel Kryolithmineralier, fra fhv. Inspektør Haureberg ved Ivigtut; 2) en betydelig og meget værdifuld Samling af de sjældne Mineralier: Eudialyt, Arfvedsonit, Aegirin, Ainigmatit, Lievrit, Lithionglimmer o. fl. a. fra »Sodalith-Syeniten« i Nærheden af Julianehaab, indsamlede af Museumsassistent Steenstrup; 3) Asbest og Amianth fra Umanaks Distrikt, forærede af Kolonibestyrer Møldrup; 4) 2 større Blokke Nikkelmalm fra Ringeringe, forærede af Dr. Thaulow; 5) fra den norske Kommissær ved Industriudstillingen modtaget større Blokke Kobberkis, Svovlkis og Slakker fra Røraas, samt Feldspath fra det sydlige Norge; 6) Spaaner af den store Jernmeteorit ved Bemdego i Brasilien, ved Vice-Konsul Heckscher i Rio-Janeiro; 7) en Chaledon-Nyre med Libelle fra Buenos Ayres, foræret af Student A. Kalko; 8) en Samling Mineralier og Kul fra Ny Zeeland, foræret Museet af den danske Konsul i Wellington, Mr. Toxward; hvortil kommer den i det Foregaaende omtalte Samling Krystalmodeller og mindre Gaver fra Museumsassistent V. Ussing, Cand. med. S. Hansen og Stud. polyt. Krarup.

B. Den almindelige geognostiske Samling. 1) 46 større Prøver af Bjergarter fra Schweiz, hvori sees de ved Tryk forandrede Strukturforhold (Strækning, Foldning o. s. v.), forskellige Sten med Gletcherstriber og en ved Lynnedslag smeltet Amphibolith, Alt kjøbt af Dr. Wittstein i Zürich; 2) en Samling Bjergarter og Forsteninger fra Norge, indsamlede af Museumsassistent V. Ussing; 3) Prøver af Frictionsbreccie og Diabas med Lerskifer fra Skaane, forærede Museet af Professor Lundgren; 4) Pimpsten fra det vulkanske Udbrud paa Krakatau i 1883, givet af Skibsfører Klaaborg; 5) Fiskeforsteninger fra Oldred og Planteforsteninger fra Kulformationen, kjøbte af Dr. Stürtz i Bonn for de Moltkeske Legaters Konto III; 6) 27 Juraforsteninger fra Kurremølle i Skaane, en Gave af Dr. Moberg i Lund; 7) Faxeforsteninger fra Annetorp i Skaane, indsamlede af Stud. polyt. Jacobsen og Museets Bestyrer; 8) Orthocerkalk fra Øland, ved Murmester Wienberg; 9) forskellige Sten- og Jordarter fra Mecklenborg, givne af Professor Dr. E. Geinitz i Rostock; 10) et vestindisk Kalkstensfilter og en Korallblok (Madrepora), forærede af Guvernør Arendrup.

Endvidere har Museet modtaget mindre Gaver fra Højesteretssagfører Bagger, det zoologiske Museum, Professor Nathorst, Kontorist Olsen og Missionær Schlesch.

C. Den danske geognostiske Samling. 1) Planteforsteninger i Juraler ved Rønne, indleverede af Teglværksejer Koefoed; 2) de af Museets Bestyrer foretagne Indsamlinger paa geognostiske Rejser her i Landet, nemlig Forsteninger fra Bornholm, Faxe og Stevns, Lerarter fra Vendsyssel, Agger, Bovbjerg, Lillebelt og i Skaane; 3) Coelestin og en Samling Kridtforsteninger, indsamlede af Student Lund; 4) Forsteninger og Kalksten fra Faxe, en Gave fra Bestyrelsen for Kalkbruddet; 5) erhvervet ved Kjøb et fuldstændigt Exemplar af Nautilus Danicus og flere Forsteninger fra Faxe; 6) en Samling danske Rullesten med Forsteninger, givne til Museet af Dr. phil. Pingel; 7) en lignende Samling, kjøbt af Amtsforvalter Lehmanns Dødsbo; 8) en tertiær Fiskeforstening, i Cementsten, foræret af Stud. polyt. Nyboe; 9) en Samling oligocæne Forsteninger fra en Brøndgravning ved Jelshøj, indsamlede af Højskole-

forstander Siewert; 10) en Samling miocæne Forsteninger fra en større Brøndboring i 235 Fods Dybde i Nærheden af Ribe, ved Mekanikus M. Knudsen i Odense; 11) tertiære Forsteninger fra Hindsgavl, indsamlede til Museet af Skipper Nielsen; 12) et Stykke Rav (1½ Pd. vægtigt) med Skurstriber, fundet fem Fod nede i Jorden 1 Mil Øst for Varde, købt af Hr. Eskesen; 13) et mindre Stykke Rav fra Bolbjerg, købt af Hr. Vigh; 14) Skjoldet af en Sumpskildpadde fra en Mose paa Langeland, foræret Museet af Proprietær Hastrup; 15) nogle Bjergarter og subfossile Dyrelevninger fra Nord-Grønland, ved Cand. med. S. Hansen; 16) Boreprøver, tilstillede Museet fra Brygger Jacobsen, Proprietær Jensen og Mekanikus M. Knudsen i Odense.

Mindre Gaver ere modtagne fra: Stud. polyt. Agerskov, Stadsingeniør Ambt, Højskoleforstander Baagøe, Kapitain Berggreen, Raadmand Boye i Viborg, Assistent Boye, Kapitain C. F. Bruun, Gaardejer Damsbøe, Kandidat Fjelstrup, Adjunkt Hoffmeyer, Amtmand Holten, Højskoleforstander Jensen i Abild, Lærer Jørgensen i St. Ibs, Stud. polyt. Knudsen, Sadelmager Larsen ved Holbæk, Grosserer Lefolii, Stud. polyt. Lorenz, Brolægningsinspektør Meyer, Seminarist Nielsen, Student Oppermann, Hr. Olsen i Bakkebølle, Dr. phil. Pingel, Stud. mag. Rostrup, Stud. polyt. H. Rørdam, Proprietær Schæfer til Kalsbøll, Vandinspektør Schönheyder, Godsejer Wetche i V. Hornum og Cand. polyt. Østrup.

Af Museets Dubletsamling er afgivet: 1) en mindre Samling Basalt og gedigent Jern fra Nord-Grønland til Professor Rosenbusch i Heidelberg; 2) magnetisk Jernsten til Kapitain Fischer; 3) et Supplement til den kgl. Landbohøjskoles Mineral- og Stenartssamling; 4) 173 Mineralier, Bjergarter og Forsteninger til Efterslægtsselskabets Mineralsamling, der efter Branden blev ordnet og suppleret i Museet; 5) danske Stenarter og Forsteninger til Professor E. Geinitz i Røstock. Æquivalent for den under B. 9. nævnte Samling; 6) endel Mineralier til Student Lund, som Æquivalent for den under C. 3. nævnte Samling; 7) en større Kwarts-Druse og Kwartskrystaller til Skipper Nielsen, som Æquivalent for den under C. 11. nævnte Samling.

Museets Bog- og Kortsamling har modtaget Fortsættelserne af: Neues Jahrbuch für Mineralogie, Zeitschrift für Krystallographie, V. Goldschmidt: Index d. Krystalformen, Paléontologie française, Zittels Handbuch für Palaeontologie og hans palaeontologische Wandtafeln samt Gumbels Geologie von Bayern. Fra det kgl. danske Videnskabernes Selskab: Fortsættelserne af de af Generalstaben udgivne Kort (3 Blade), af Finlands geologiske Undersøgelse, 2 Blade med tilhørende Beskrivelse, af The geological and natural history survey of Minnesota, af The geological and natural history survey of Canada, af Geological survey of Pennsylvania, af Bulletin of the American Museum of Natural History samt H. Reusch: Bømmeløen og Karmøen m. fl. A. Fra Smithsonian Institution: Annual Report for 1885 Part II. Fra Consul Toxward i Wellington: Reports of geological explorations during 1879—87 m. m. Fra Universitetets zoologiske Museum: E. Museo Lundii. 1ste Bind 1888. Fra Dr. Topsøe: »Die Meteoriten-Sammlung in Wien«. 1885. Fra Grønlands geologiske Undersøgelse: »Meddelelser om Grønland.« III. Fortsættelse, XI og XII.

I Aaret 1888 har der været holdt Forelæsninger i Museet over: Jordbundslære for 62 Tilhørere, Geognosi for 24 Tilhørere, og Examinatorier over begge disse Discipliner for henholdsvis 23 og 20 Deltagere. Der er foretaget

tvende Excursioner med de Studerende, en større til Bornholm i Juni og en mindre til Stevns og Faxø i September Maaned.

Endvidere er der i begge Halvaar afholdt Øvelser i Museet med 23 Studerende. For Publikum har det været aabent en Gang ugentlig i 2 Timer.

5. Det kemiske Laboratorium.

(Professor, Dr. med. & phil. Julius Thomsen).

Ligesom i de foregaaende Aar har Laboratoriet ogsaa i Aaret 1888—89 været overfyldt med Studerende, saa at Antallet af Deltagere i de praktiske Øvelser har været henholdsvis 198 og 209 i de tvende Halvaar, medens Tilhørernes Antal ved Efteraarshalvaarets Forelæsninger naaede op til 278 (ved Slutningen 222). Nærmere Oplysninger indeholder den følgende Sammenstilling.

Deltagere i de praktiske Øvelser.

1888—89.	Medicinske Studerende.	Farmaceutiske Studerende.	Polytekniske Studerende.	Andre Studerende.	Ialt.	
					Studerende.	Antal af ugentlige Arbejdstimer.
Høsthalvaar 1888	125	67	3	3	198	1936
Vaarhalvaar 1889	170	32	3	4	209	1872

Afholdte Examinør.

1888—89.	Lægevidenskabelig Forberedelses-examen.	Farmaceutisk Examen.	Polyteknisk Examen.	Magister-konferens.	Antallet af praktiske Prøver.
Januar 1889	40	31	5	—	143
Juni 1889	75	31	—	—	168

6. Den farmakologiske Samling.

Samlingen er i Aaret 1888—89 foruden som Forelæsningsapparat bleven benyttet i vid Udstrækning til Selvstudium baade af lægevidenskabelige og farmaceutiske Studerende.

7. Den Arnamagnæanske Stiftelse. 1888.

Den Arnamagnæanske Kommission har i det forløbne Aar arbejdet som sædvanlig. Stipendiarerne have været sysselsatte med Registrering af Diplomerne og 2den Stipendiar desuden været behjælpelig ved Korrekturlæsningen. Dr. Thorkelsson har fortsat sin Beskrivelse over det kongelige Bibliotheks islandske Haandskrifter. Men Kommissionens Hovedvirksomhed har været Udgivelsen af Katalogen over den Arnamagnæanske Samlings Haandskrifter. 1ste Hefte, 21 Ark stort, udkom i Begyndelsen af Aaret; af 2det Hefte er der trykt 14 Ark.